

SVEIKINIMAI

PAPROČIAI

MARGUČIŲ RAŠTŲ SIMBOLIKA – **Nastutė Sidarienė** 6

MŪSŲ INTERVIU

MES GRĮŠIME NAMO, DIRBSIME, VAIKUS LEISIME Į MOKYKLAS –
Jurgita Stankauskaitė 8

ĮVYKIAI, PROBLEMAS, NUOMONĖS

„TAI NULEMS, KOKIA BUS VALSTYBĖ“ – **Petras Maksimavičius** ... 10

KULTŪROS BARUOSE

„PAJUSK KNYGNEŠIŲ DVASIA!“ – **Irena Marcinkevičienė** 12PARODA „IŠ KARTOS Į KARTĄ“ – **Aldona Vaicekauskienė** 18

ŠVIETIMAS

„LIETUVIŠKO ŽODŽIO KELIONĖ“ – **Alicija Krakauskienė** 14SEINŲ LIETUVIŲ „ŽIBURIO“ AŠTUNTOKAI LAZDIJUOSE – „**Aušros**“
inf. 15RAIŠKIOJO SKAITYMO KONKURSAUS „MANO SAPNUOSE VAIKŠTAI, LIETUVA“ – „**Aušros**“ **inf.** 16PIRMOJI PAVASARIO DIENA – **Vaiva Vaicekauskaitė** 17

IŠĖJĘ NEGRĮŽTI

MYLĖJO ARTIMUS, TIKĖJO DIEVĄ IR PASITIKĖJO ŽMONĖMIS – **Eugenija Pakutkienė** 20

PAŽINKIME LIETUVĄ

GALERIJA PO ATVIRU DANGUMI – **Lilija Valatkienė** 23

SKELBIMAI

SPAUDA RAŠĖ

LIETUVOS ŽINIASKLAIDA 26

Viršeliuose:

Velykų margučiai (Nastutės Sidarienės nuotr.)

Gandrinės Seinų lietuvių „Žiburio“ vaikų darželyje (Alicijos Maksimavičienės nuotr.)

REDAKCIJOS ADRESAS

16-515 Puńsk,
ul. A. Mickiewicza 23
tel. / faks. (+48) 87 5161 416
www.e-ausra.pl
ausra@o2.pl

LEIDŽIA

Lenkijos lietuvių draugija
16-500 Sejny,
ul. Wileńska 9
tel. / faks. 87 5162 125Vyr. redaktorė Irena Gasperavičiūtė
Redakcijos sekretorė Alicija Krakauskienė
Stilistė, korektorė Birutė Burdinaitė-Olów
Techn. redaktorė Aldona Jonušonytė
KORESPONDENTAI: Petras Maksimavičius,
Eugenija Pakutkienė, Jurgita Stankauskaitė

Spausdino „Aušros“ leidyklos spaustuvė.

Numeris pasirašytas spaudai 2022-04-11

Rankraščiai taisomi ir trumpinami redakcijos
nuožiūra. Redakcijos ir leidinio rėmėjų nuomonė
nebūtinai sutampa su autorių nuomone.

Lenkijos lietuvių draugijos sąskaita

BS Sejny, ul. Powstańców Sejneńskich 1, 16-500 Sejny
Nr. 23 93540007 0000 0000 0198 0002
SWIFT / BIC kodas POLU PL PRPublikacija yra žodyje jedyne pogrądy autorų i nie
može być utożsamiana z oficjalnym stanowiskiem
Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji.Projektą „Lenkijos lietuvių tautinio sąmonin-
gumo ugdymas“ iš dalies remia Spaudos, radijo
ir televizijosrėmimo fondas
(gauta parama per
projekto įgyven-
dinimo laikotarpį
– 8000 eurų).SPAUDOS,
RADIJO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

Mieli skaitytojai!

IRENA GASPERAVIČIŪTĖ

Šiomet Velykų nebus. Jas nusinešė Buča, Mariupolis, Iziumas... Susitiksime prie stalo, valgysime ir gersime, ir šventinis maistas strigs gerklėje, prisiminus, kad Mariupolyje mirštama iš bado...

Šiomet Velykų nebus, nes ar galima džiaugtis matant Bučioje besimėtančius batelius... Jau nesužinosime, kur vaikai su jais būtų nuėję...

Šiomet Velykų nebus. Nors marginisime margučius, matysime, kaip pražysta narcizai, sugrįžta pavėlavę ar kur Ukrainoje pasiklydę paskutiniai šio krašto gandrai.

Šiomet Velykų nebus, ir nežinia, kada jos sugrįš. Gal tik tuomet, kai bus atpirkta šiandienos žmogžudžių kaltė ir kalte išdidžiai tylėjusių pasaulio didžiųjų.

Šiomet Velykų nebus, nes per daug šiandienos pasaulyje pilotų, kurie nusiplauna rankas ir sugeba nematyti rėkiančio skausmo...

Šiomet Velykų nebus, nes kiekvienas kenčiantis Ukrainoje yra mano ir tavo brolis. Skaitau apie įvykius Ukrainoje ir matau Rainių miškelį, Sibiro tremtinius, Sausio 13-ąją... Ar kas atsakė už anuos žiaurumus? Ar gavo atpildą skriaudėjai? Ar buvo atlyginta kančia? Žaizda užgijo, randas liko.

Velykų daugiau nebebus, kol Rusija neatsakys už savo „darbus“, kol ji didžiuosius savo „karių pasiekimais“, kol žudymą vadins didvyriškumu. Kol melas bus didesnis už tiesą.

Bejėgiškumas. Ar galima nematyti, nežiūrėti, neskaityti, kad pačiam būtų lengviau? Negalima. Kai nežinome, dar nereiškia, kad tai nevyksta. Žinoti! Ir jausti – tai pirmoji mūsų žmogiškoji pareiga. Liudyti ir neužmiršti – antroji.

Antrasis pasaulinis karas, pažįstamas iš vadovėlių ir liudininkų pasakojimų, tęsiasi Ukrainoje. Ar žino kas, kaip jį sustabdyti?

„Tos pirmosios savaitės dienos vakare, durims, kur buvo susirinkę mokiniai, dėl žydų baimės esant užrakintoms, atėjo Jėzus, atsistojo viduryje ir tarė: „Ramybė jums!“
(Jn 20, 19)

Brangūs pasaulio lietuviai, lietuviškų bendruomenių, parapijų, misijų nariai ir visi geros valios žmonės,

Sveiki sulaukę šv. Velykų!

„Ramybė jums“ – tai ne tik palinkėjimas ar mandagumo gestas. Šią ramybę Dievas mums dovanoja kasdien ir kviečia ją dalintis savo aplinkoje. Ši tikroji ramybė gydo širdis ir santykius tarp žmonių. Juk ne tik aš duodu savo ramybę, bet ir priimu ją iš kito. Todėl esame kviečiami pasirūpinti, kad ramybės būtų pilnos mūsų širdys ir kad ji karaliautų mūsų šeimose, santykiuose su kaimynais, bendruomenėse. Dalindamiesi ramybe su kitais, ją kurdami savo aplinkoje, mes iš tikrųjų įgyvendiname per šv. Mišias girdimą paraginimą: „Palinkėkite vieni kitiems ramybės.“

Atvelykio sekmadienis, kurio Evangelijos eilute pradėdu šį sveikinimą, kartu yra ir Dievo Gailestingumo sekmadienis. Gailestingumas veda mus iš netikėjimo į tikėjimą. Iš nevilties į viltį. Šv. Velykų proga linkiu visuomet, net sunkiausiu metu, išlaikyti viltį, kad Dievo galybė viršija visus sunkumus ir Jo žodis bus paskutinis. Ši viltinga žinia yra Jo Geroji Naujiena mums.

Lietuvos Vyskupų Konferencijos delegatas
užsienio lietuviams katalikams
prelatas Edmundas J. Putrimas

Atgimstanti gamta kviečia džiaugtis bundančiu gyvenimu. Prisikėlęs Kristus neša viltį ir primena, kad visos negandos šioje žemėje baigiasi. Todėl šiais neramiais laikais Velykų proga linkime mums visiems neprarasti vilties.

Jaukių ir ramių šv. Velykų!

Lenkijos lietuvių draugijos valdyba ir „Aušros“ redakcija

Nuoširdžiai sveikinu Jus su šv. Velykomis – Kristaus prisikėlimo švente. Ši šventė atneša permainų pradžią, simbolizuoja atgimimą ir atsinaujinimą. Deja, pastaraisiais metais patyrėme įvairių sunkių išbandymų, tekusių visam pasauliui. Tikiu, kad mūsų vieningumas ir dvasinė stiprybė padės įveikti visas negandas. Mieli tautiečiai, linkiu, kad ši Prisikėlimo šventė atneštų į Jūsų namus ramybę, bendrumą, džiaugsmą, sutelktų prasmingiems darbams ir suteiktų tikėjimo geresne ateitimi. Su šv. Velykom!

**Genadijus Mackelis,
ambasadorius, LR konsulato Seinuose vadovas**

Kristus gyvas, Jis yra su mumis. Jo Prisikėlimas suteikia džiaugsmo ir įprasmina mūsų kasdienį gyvenimą ir veiklą, įkvepia pasitikėjimo ir vilties sunkumuose.

Tepersmelkia mus Prisikėlusio Kristaus šviesa, kad sugebėtume ja šviesti kitiems ir nešti į pasaulį Kristaus gailestingumą ir ramybę. Linksmų šventų Velykų!

Lenkijos lietuvių šv. Kazimiero draugija

Su džiugesiu ir šviesa į duris beldžiasi pavasaris, kartu su gamtos atbudimu atnešdamas ir vieną gražiausių švenčių – Velykas. Tegul mus pasitinkanti pavasario šiluma suteikia naujų jėgų kurti ir tobulėti.

Punsko lietuvių kultūros namų bendruomenė

Su šv. Velykomis! Pasitikime naują gyvybės ratą. Tebus jis kupinas šviesių minčių ir prasmingų darbų!

**Punsko Dariaus ir Girėno pagrindinės mokyklos
bendruomenė**

Bundančiai gamtai paskelbus gražios pavasario šventės atėjimą atgimkime tauresniems troškimams ir ketinimams, nepamirškime dalinti žmonėms gerumo, šypsenų ir meilės. Mūsų širdys lai prisipildys gaivaus pavasariško džiaugsmo ir vidinės darnos, o namus apgaubs taika, ramybė ir viltis. Su Velykom!

Lenkijos lietuvių bendruomenė

Su atbundančiu pavasariu, sugrįžtančiais paukščiais artėja pati gražiausia pavasario šventė – šv. Velykos. Tegul į Jūsų namus ateina švelnus saulės spindulys, pirmųjų pavasario gėlių kvapas, o kartu su numargintais margučiais – stiprybė, meilė ir džiaugsmas. Su šv. Velykomis!

LLD Suvalkų skyrius ir „Suvalkiečio“ redakcija

Sveikiname Jus šv. Velykų – Kristaus prisikėlimo, gamtos atgimimo ir atsinaujinimo šventės – proga. Tegul Velykų varpų skambesys pakvies išmintingai kurti ateitį, o Velykų dvasia tebus kantrybės bei vilties šaltinis išbandymuose. Lai Jūsų širdys prisipildo laimės, gaivaus pavasariško džiaugsmo, o namus apgaubia ramybė, nauja viltis ir gyvenimo šviesa. Džiugių šv. Velykų!

Punsko valsčiaus taryba, viršaitis ir darbuotojai

Šv. Velykų proga linkime supratimo ir meilės artimui, pakilios pavasarinės nuotaikos, gerumo ir tikro laimės jausmo. Tegul atgimimas pasklinda ne tik gamtoje, bet ir širdyse, tegul prisikėlimo dvasia užlieja visus, atnešdama viltį, ramybę, džiaugsmą...

**Vysk. Antano Baranausko fondas
„Lietuvių namai“ Seinuose**

Margas, margas, margutukas,
Drūtas, mielas, smailučiukas.
Pokšt per galą, per abu,
Barkšt į kaktą – nēr lygių!
Su margučių diena! Su šv. Velykom!

Suvalkų lietuvių vaikų darželio bendruomenė

Velykų šventės kviečia mus džiaugtis gyvenimu ir visavertiškai jį gyventi. Kviečia džiaugtis visomis mums suteiktomis gyvenimo dovanomis: kiekviena diena, kiekvienu mums duotu žmogumi. Atgimstant gamtai, keiskimės ir mes, kad dar labiau mylėtume, geriau suprastume vieni kitus, būtume geresni, mokėtume atjausti kenčiantįjį, pagelbėti vargstančiajam. Su šv. Velykomis!

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos bendruomenė

Pumpuro išsiskleidimas, žolės atbudimas, upės smagus tekėjimas ir paukščių skardus čiulbėjimas kasmet žadina Prisikėlimo viltį. Kaip ir atbundanti gamta, per žiemą sužvarbusi, žmogaus širdis įgauna jėgų atsinaujinti... Tegul šv. Velykų džiaugsmas teikia šviesos ir vilties kiekvienam! Prisikėlimo šventės proga nuoširdžiai sveikina

Punsko Kovo 11-osios licėjaus bendruomenė

Tegul Velykų šventės atneša į Jūsų namus ramybės, šilumos, pavasariško džiaugsmo ir stiprybės.

Šviesių, džiugių šv. Velykų!

Vidugirių mokyklos bendruomenė

Aleliuja! Jėzus gyvas!

Mylimi ir brangūs parapijiečiai!

Linkiu Jums, mylimieji Kristuje, gerų, laimingų šv. Velykų. Rinkimės gera, atmeskime bloga, kad panašėtume į Kristų.

Prašau Dievo, kad duotų mums džiugią, be rūpesčių širdį, kad apdovanotų stipriu tikėjimu, išmintimi ir drąsa kurti tikrą, geresnį rytojų. Savo kasdieniu gyvenimu skelbkite mūsų Atpirkėją – Jėzų Kristų! Mat nugalį pasaulį tas, kas tiki, kad Jėzus Kristus yra Dievo Sūnus. Tegul Velykos visiems bus džiugios.

Jūs sveikina ir maldą dovanoja

Prelatas kun. Alfonsas Jurkevičius

Malda

Pradėk iš naujo nuo Kristaus tu, kuris patyrei gailestingumą.

Pradėk iš naujo nuo Kristaus tu, kuris gavai atleidimą.

Pradėk iš naujo nuo Kristaus tu, kuris pažįsti skausmą ir kančią.

Pradėk iš naujo nuo Kristaus tu, kuris esi gundomas blogio.

Pradėk iš naujo nuo Kristaus, naujo tūkstantmečio Bažnyčia.

Pradėk... giedok ir eik, eik... Kristus prisikėlė.

Aleliuja!

Prelatas kun. Alfonsas Jurkevičius spėjo atsiųsti „Aušros“ skaitytojams velykinį sveikinimą ir iškeliavo amžinam poilsiui.

Su giliu liūdesiu priėmėme šią neišvengiamą žinią ir reiškiamo nuoširdžią užuojautą visiems a. a. prelato giminaičiams ir artimiesiems.

Lenkijos lietuvių draugija ir „Aušros“ redakcija

Margučių raštų simbolika

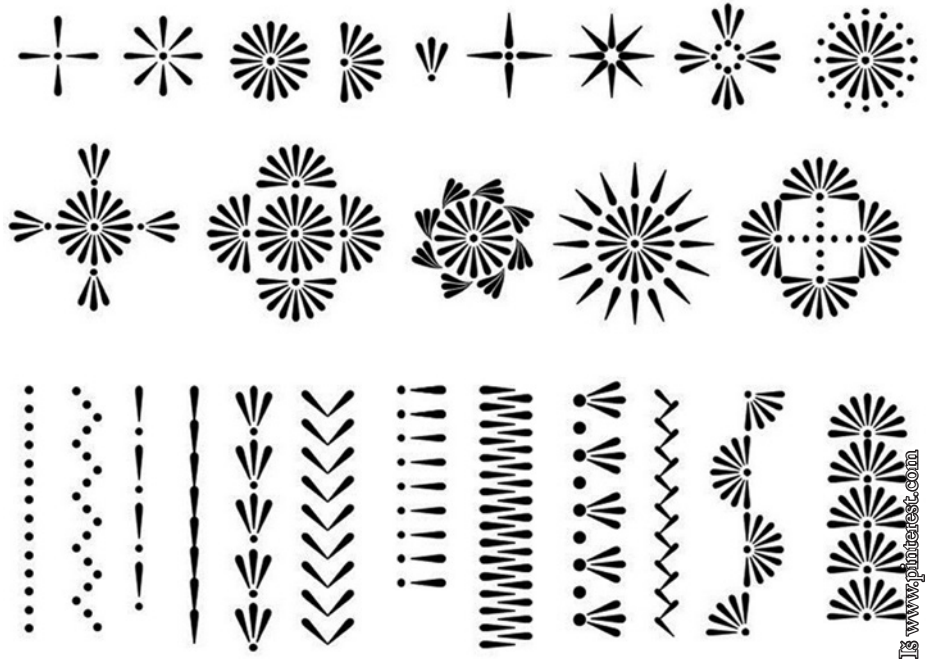
SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
RĖMIMO
FONDAS

NASTUTĖ SIDARIENĖ

Ateina pavasaris, iš žiemos miego pabunda žemė, iš kapo prisikelia Kristus. Velykos, Velykos atėjo! – gaudžia bažnyčių varpai. O kokios Velykos būtų be margučių?

Nuo neatmenamų laikų įvairiais būdais lietuviai ir dauguma pasaulio tautų kiaušinių tapatino su gyvybingumu, atsinaujinančia gyvybe, pavasario laukimu, kada žemė vėl pabudusi atsinaujina ir pasipuošia žaliu rūbu. Po sunkios žiemos, gavėnios pasninko ateina ilgai lauktas pavasaris, sugrįžta paukščiai perėti palikuonių savam krašte. Besidžiaugiant atgimusia gamta garbinama visa, kas gyva yra ir bus. Kiaušinis – gyvybės pradai, todėl reikia atkreipti į jį dėmesį, paryškinti, papuošti, numarginti. Paprasčiausias kiaušinio puošimas – dažymas viena spalva. Mėgstamos

Saulutės. Taškėliai. Linijos. Paukščių pėdutės. Žvaigždutės. Eglutė. Kiti raštai

Izabelės Filevičienės margučiai

lietuvų juoda, ruda ir jų atspalviai. Tai žemės spalvos. Žemė duoda derlių, augina maistą žmonėms ir gyvūnams.

Be saulės šviesos ir šilumos žemė neišaugintų jokio derliaus, todėl labai svarbi spalva – raudona (su atspalviais), simbolizuojanti saulę. Dažnai

marginama ir žalia – pavasario, augmenijos spalva. Kartais naudojamos mėlyna – dangaus, vandens spalva, geltona – nokstančių javų lauko, ir dar kitos, kurias galima pasigaminti iš augalų žiedų ar kitokiais būdais.

Nudažytam kiaušiniui reikia rašto. Jūs rašydavo karštu vašku ar išskutinėdavo. Margučių, audinių, mezginių, nérinių, siuvinėjimų raštai iš dalies turi panašią simboliką. Tačiau tik iš dalies. Kai kuriuos ornamentus tikrai rasime vien ant margučių. Nors margučiai tokie trapūs, neatsparūs, jų raštai, gyvai perduodami iš kartos į kartą, apsaugoti nuo išnykimo. Žmonės, dar nesugebantys informacijos perteikti raidėmis, žodžiais, darydavo tai pasikliaudami ženklais, kurie būdavo gerai suprantami ir suaugusiems, ir vaikams.

Kokia tų raštų simbolika?

Nastutės Sidarienės nuotrauka

Emilijos Slabašauskienės margučiai

Pradėkim nuo paprasčiausio vašku parašyto taško. Vienas taškas – pradžia, lyg vienas žodis. Be kitų žodžių pasako mažai, bet kartu ir daug, jeigu pridėsime prie to savo mintis, apmąstymus, susikursime vaizduotėje labai daug dalykų. Liaudies kūryba paprasta, laki, sukelianti sąsajas su gamtos reiškiniiais ir žmogaus gyvenimu. Retai matome parašytą vieną tašką. Jei sudėlioti eilėmis, apskritimais, apsupa kitas didesnes figūras arba atsiranda jų viduryje, žymėdami centrą. Jeigu aplink tašką gražiai sudėlioti brūkšneliai – tai jau saulutė, kurios šiluma ypač pavasarį labai svarbi. Dažnai viena saulutė vaizduojama viename kiaušinio gale, o kita kitame. Abi kartu galima pamatyti tik sukant kiaušinį. Gali būti ir pusė saulės spindulių – tai patekėjusi arba nusileidusi. Saulutės vaizduojamos labai įvairiai: gali būti apsuptos taškeliais, šakelėmis ir pan., gali dar supti ir du ar keturi saulės pusrėčiai. Saulė vaizduojama ir svastikos būdu – tai per dangų riedančios, judančios

saulės simbolis. Kiti dangaus kūnai – žvaigždutės, mėnulis – rečiau aptinkami. Kartais kiaušinio lauką raštai dalija į dvi dalis. Smailas galas – dangus, bukas galas – žemė. Danguje išraižomi dangaus kūnai, angelai, paukščiai, žemėje augalų šakelės, paukščių pėdutės. Margutyje atvaizduojamas visas pasaulis ar jo dalis. Kartais kiaušinio laukas gali būti dalijamas ir kitokiu būdu: į dvi lygias dalis, įstrižai, į keturias ir daugiau dalių. Geometrinės figūros – tai kvadratai, rombai, trikampiai, apskritimai. Margučių, kaip ir audinių, raštuose kvadratas, rečiau apskritimas apibrėžia artimiausią žmogaus erdvę: kiemą, laukus, kaimą, dar vadinamus gyvenimais. Mano laukas – mano gyvenimas, kaimyno laukas – jo gyvenimas. Tai pastovumo ir stabilumo simbolis. Kvadratas dar gali nusakyti ir pasaulio kryptis. Retai aptinkamas trikampis – tai kito simbolis, kartais dar nusakantis Dievo apvaizdą ir globą. Du trikampiai, susijungę į rombą – vyriškasis ir moteriškasis pradai.

Kita figūra – kreivė, susisukusi į „s“ raidę, panaši į žaltį ir vadinama

žalčiuku. Tai gyvybingumo, judėjimo, veiklos ženklas. Žalčiukas kartais apsiveja aplink visą kiaušinį ir pereina į spiralę. Tai besikeičiančio žmonijos gyvenimo virsmas.

Daugelio tautų mėgstamas gyvybės arba pasaulio medžio simbolis, kuriame vaizduojamas šis ir anas pasaulis. Šio pasaulio elementai kyla į viršų medžio šakomis, lapais, žiedais, o anas pasaulis paslėptas šaknyse, primena mūsų protėvių vėles, kurios ir Velykų proga lanko mus. Šiam pasauliui priklauso besiruošianti sužaliuoti visa augmenija. Raižomos rūtų, žilvičių ir medžių šakelės, kartais ir eglės – amžinojo gyvenimo simbolis.

Skutinėtuose margučiuose aptinkame ir gyvūnijos pasaulį: paukščiukus, zuikučius, voveraites, jau minėtus žalčiukus. Tai ir gamtos atgimimo pranašai, gyvybingumo simboliai.

Tai tik keletas tradicinių margučių raštų reikšmių. Jų yra daug daugiau. Svarbu išsaugoti juos kasmet marginant ir perduodant kitoms kartoms savo šeimose. Svarbu dalintis raštais ir marginimo būdais savo bendruomenėje, kad tame mažame ir trapiame daiktelyje išlaikytume dalį tautos savasties.

Tai tik keletas tradicinių margučių raštų reikšmių. Jų yra daug daugiau. Svarbu išsaugoti juos kasmet marginant ir perduodant kitoms kartoms savo šeimose. Svarbu dalintis raštais ir marginimo būdais savo bendruomenėje, kad tame mažame ir trapiame daiktelyje išlaikytume dalį tautos savasties.

Tai tik keletas tradicinių margučių raštų reikšmių. Jų yra daug daugiau. Svarbu išsaugoti juos kasmet marginant ir perduodant kitoms kartoms savo šeimose. Svarbu dalintis raštais ir marginimo būdais savo bendruomenėje, kad tame mažame ir trapiame daiktelyje išlaikytume dalį tautos savasties.

Iš Suvalkų darželio archyvo

Rišom verbas su Suvalkų darželinukais

Mes grįšime namo, dirbsime, vaikus leisime į mokyklas

JURGITA STANKAUSKAITĖ

Praėjus lygiai mėnesiui nuo prasidėjusio karo Ukrainoje, kovo 24 dieną, susitikau su keliomis Poilsio ir pramogų centre „Šilainė“ apgyvendintomis karo pabėgėlėmis. Kai kurios čia skaičiuoja jau trečią atskirties nuo šeimos savaitę. Veide ryškus jaudulys ir liūdesys išduoda susikaupusį ilgesį. O kaip jaustis, kai iš šalies išvažiuojama ne savo noru ir ne su visa šeima? Kaip normaliai gyventi svečioje vietoje, kai tėvynėje likę vyrai kasdien kovoja už laisvę ir gyvybę? Kaip paguosti tuos, kurie vieną dieną turėjo viską, o kitą gūžėsi nuo už lan-go sprogstančių bombų? Klausimų daug, bet ne visus reikia užduoti.

Jurgita Stankauskaitė: Kaip laikotės? Kokia Jūsų savijauta?

Anastazija: Čia esame jau tris savaites. Labai daug pagalbos sulaukiame. Ne tik aš, bet ir mano vaikas. Nieko nereikėjo pirkti. Vis-ko turime. Iš tikrųjų man nieko nereikia, svarbiausia – vaikui. Nuolat gauname visokius pakelius. Kada neužeinu (į salę – aut. past.), vis pakeliai ir pakeliai. Čia jaučiamės gerai. Turime stogą virš galvos, šilta, pavalgę. Dėmesio sulaukiame nemažai, gal net per daug.

J. S.: Kokį gyvenimą palikote savo šalyje?

Anastazija: Ukrainoje liko mano vyras, tėvai. Gyvenau Žitomire, o visa šeima Mikolajeve. Aš

nenorėjau iš ten išvažiuoti ir net nebuvo tokių planų, kol vieną dieną nesusprogdino mokyklos. Tada supratau: Mažąką... O jeigu mūsų namus susprogdins? Susikrovėme daiktus ir išvažiuavome. Labai greitai priėmėm sprendimą, kad reikia išvykti. Labai norėjau, kad tėvai su manimi važiuotų, bet nepavyko prikalbinti. Jie persikėlė į kitą vietą, kur yra gana ramu. Sakė, kad savo krašto nepaliks. Mikolajevas visas susprogdintas ir bijau dėl savo tėvų, bet nieko nepadarysiu... O buvo normalus gyvenimas, ramybė, darbas.

J. S.: Kuo užsiimnėjote Ukrainoje?

Anastazija: Aš nepriklausoma, laisvai samdoma darbuotoja (angl. freelancer). Nors auginu sūnų, dirbu nuotoliniu būdu.

J. S.: Nepykite, kad klausiu, bet ar Jūs įsivaizduojate, kas bus toliau? Nebijote pamatyti kitokią šalį? Ką Jūs dabar apie visa tai galvojate?

Punsko mokyklos I a kl. piešinys

Ala: Viskas gerai. Dabar mano galvoje vien sveikata. Jeigu būsim sveiki, viską ištvėrsime. Viskas bus gerai. Bus darbų. Mes grįšime namo, dirbsime, vaikus leisime į mokyklas.

J. S.: Tikite, kad viskas bus gerai ir grįšite namo, nepriklausomai nuo to, kada tai įvyks?

Ala: Mes visi norime namo. Namu. Čia, žinoma, viskas yra kuo puikiausiai, esame dėkingi visiems, kurie mums padeda. Matome žmonių gerumą, bet mes norime grįžti į savo namus.

Anastazija: Norime grįžti į savo darbus...

Ala: Vėl pasimatyti su savo klientais.

J. S.: Ar nebaisu pamatyti kitą, pasikeitusią šalį?

Ala: Baisiau buvo važiuoti čia, nes vykome į nežinią. Kai važiuoji ir nežinai, kur važiuoji, tada tikrai yra baisu. Juk važiuoji ne viena, o su vaikais.

Anastazija: Patikėkite, išvažiuoti buvo nesaugu, nes ten, pasienyje, stovi autobusai, į kuriuos sulaipina moteris ir išveža. Įsivaizduojate, kur gali moteris išvežti. Ten irgi yra sutenerių. Girdėjome ir apie žmonių grobimus, asmenų dingimus. Tuo metu bijojom visko.

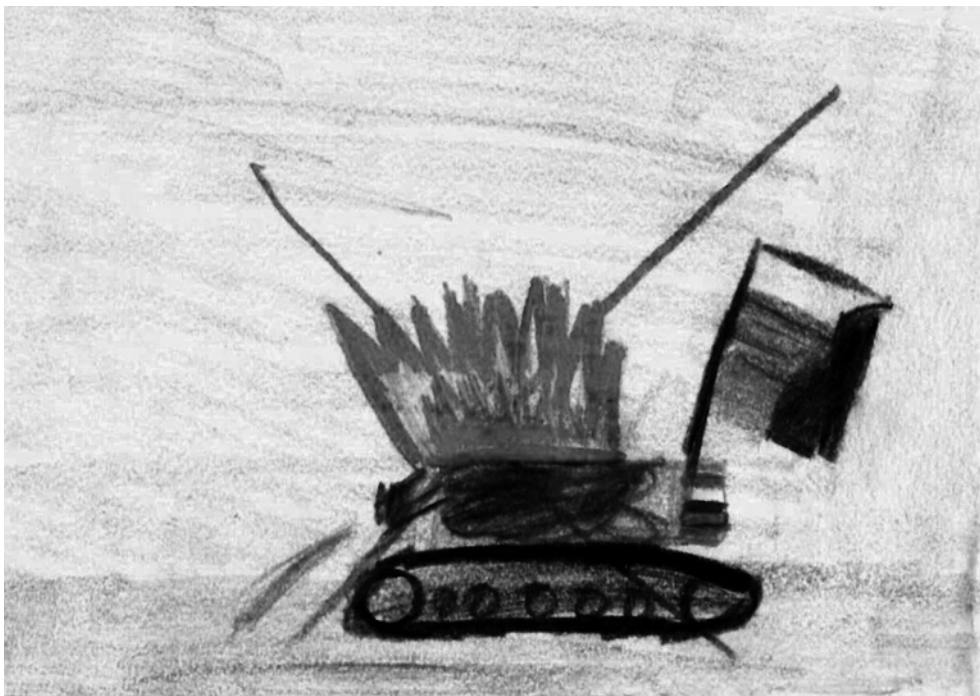
J. S.: Ar Jūs bent kiek žinojote, kad pateksite į šią Lenkijos dalį?

Ala: Iš pradžių nieko nežinojome. Stovėjome Lenkijos ir Ukrainos sienos kirtimo punkte Krakovieце. Ten tokio autobuso vairuotojo paklausėme, ar lenkai mus supras. Šis mums taip atsakė: „Ne lenkai turi jus suprasti, o jūs turite lenkus suprasti. Lenkams patinka darbštūs žmonės.“ Kaip jaustis, tai išgirdus? Jis mums papasakojo, kad visas gali nuvežti į kažkokią vietą, apgyvendinti atskiruose namuose, tvarkyti kažką, gaminti... Dėl darbu mums nėra baisu, nebijom darbo. Tačiau kai išgirsti tokius dalykus, kai nežinai, su kuo šneki, kur tave nori vežti, nori išskirstyti į atskirus namus... Todėl toliau klausinėjome, kur Lenkijoje galėsime įsigyti SIM korteles. Pasakė, kad niekur mes jų nenusipirksime. Paklausiau to vyro šnektų ir pagalvojau: Ne, ne, ne... Juk mus buvo informavę, kad jau pasienyje gausime arba galėsime įsigyti SIM kortelės starterio pakuotę. Tada paprašėme, kad nuvežtų mus į stotį. Žinojome, kad

ten yra savanorių ir sulauksime tikslingos pagalbos. Už nuvežimą į artimiausią stotį Lenkijoje mums liepė susimokėti už benziną. Taip ir padarėme. Vėliau vietas sau ėmėme ieškoti per draugų draugus, gautus kontaktus, pažįstamus. Sužinojome, kad šiame krašte yra gyvenančių ir dirbančių ukrainiečių. Taip čia atsidūrėme.

Su Ala ir Anastazija kalbėjome apie pusvalandį, bet to užteko, kad suprasčiau, jog niekada nežinai, kada gyvenimas gali apsisversti aukštyrą kojomis. Su kitomis moterimis tik pasisveikinau, nebandydama draskyti žaizdų. Nedrąsu buvo joms įteikti lauknešėlius, už kuriuos esu labai dėkinga finansavusiems geradariams, nes juk nėra tokio pasaulyje daikto, kuris atpirktų visas nuoskaudas, bet vienas kitas skanumynas tikrai vaikučius nudžiugina. Šiuo metu „Šilainėje“ esančios moterys tikrai nenori būti išlaikomos, tad vienos dirba, o kitos ieško darbo. Kaip pačios sakė, darbo nebijo. Tikiu, kad darbas prastumia ilgesingas valandas, bet šioje vietoje mums reikia suprasti, kad tai nėra pigi sezoninė darbo jėga. Nepraraskime žmogiškumo, kaip sakoma, būkime žmonės ir negriaukime jų pasitikėjimo mumis. O jos tikrai stipriai tiki ir žmogaus gerumu, ir nuoširdumu, ir, galiausiai, laisva Ukraina.

Nuoširdžiai DĖKOJU
Kornelijai Mauliūtei už pagalbą ir galimybę susipažinti su moterimis iš Ukrainos bei **geros širdies žmonėms** už nupirktas dovanas karo pabėgėliams „Šilainėje“.

Sebastijono Jakubausko piešinys (III b kl., Punsko mokykla)

„Tai nulems, kokia bus valstybė“

PETRAS MAKSIMAVIČIUS

Praėjusiame „Aušros“ numeryje svarsčiau, kiek dabartinė padėtis Ukrainoje ir mūsų regione pakeis lenkų požiūrį į ukrainiečius. Minėjau, kad abiejų šalių ir tautų istorinė praeitis sudėtinga ir ne iki galo dar įvertinta. Tai veikia dabartinį gyvenimą ir požiūrį vieni į kitus. Tačiau taip pat pažymėjau, kad Lenkijos parama kovojančiai Ukrainai ir karo pabėgėliams iš Ukrainos verta didžiausios pagarbos. Todėl svarbu šios pozityvios energijos neiššvaistyti ateityje ir atverti naują istorijos puslapį. Kiek tai realu, nežinau, nes netrukus prasidės naujos dėlionės ir kova dėl to, kas Vidurio ir Rytų Europoje vaidins svarbesnę geopolitinį vaidmenį. Tai natūralus ir neišvengiamas procesas. Taip jau ne kartą nutikdavę istorijoje.

Šiandien kyla klausimas, kaip pati Lenkija ir lenkai matys savo ateitį ir kokius pasirinks prioritetus artimiausiems dešimtmečiams. Dar svarbiau, kaip klostysis tarpusavio santykiai šalies viduje, politinė kova ir joje taikomi metodai. Kiek pasimokysime iš istorijos ir kuo dabartinė geopolitinė įtampa gali būti naudinga visuomenės telkimui ir valstybės stiprinimui. Tai aktualu ir Lietuvai, tačiau kelias mintis parašysiu apie Lenkiją, kadangi, atrodo, ją geriau pažįstu ir suprantu.

Matyt, visi suvokiame, kad šiaudienė Lenkija išgyvena krizę. Ekonominė krizė tai kitas klausimas. Prognozės ir analitikų svarstymai rodo, kad ji netrukus gali pridaryti nemažai bėdų, tačiau tai ne tik Lenkijos bėda. Ekonominę ir ypač energetinę krizę išgyvena ir dar ilgai išgyvens daugelis Europos valstybių. Kita krizė – visuomenės. Ją matome

jau daug metų, ir anksčiau ar vėliau šalies elitui reikės ieškoti iš jos išeities. Svarbu, koks bus pasirinktas kelias ir kas bus tie atramos taškai, kuriais bus siekiama burti visą, o ne tik dalį visuomenės bendram iš anksto užsibrėžtam tikslui. Kad tai nelengva užduotis, jau įsitikinome. Ypač pastarąjį dešimtmetį stebėjome greit vykstantį visuomenės susiskaldymą. Neapgalvoti ar priešaringi sprendimai arba taikomi politinės kovos metodai kartais padarydavo daugiau žalos, negu duodavo naudos.

Atrodo, kad kaip tik dabar, kai pajutome tiesioginę karo grėsmę, atė-

Solidarumas nuo 1980-ųjų buvo europinio masto reiškinytis ir toks išliko iki pat 1990 m.

jo metas galvoti, kas turėtų būti tas pagrindas, telkiantis absoliučią visuomenės daugumą valstybingumo stiprinimui ir jos atsparumo įvairioms grėsmėms didinimui. Priemonės gali būti įvairios. Supaprastintai sakant, tai gali būti naujų tankų pirkinimas ir karinės galios demonstravimas, tautinių vertybių eksponavimas, naujų sandraugų su kitomis valstybėmis užmezgimas, pilietinės visuomenės stiprinimas, demokratinių vertybių propagavimas, o gal nuožmesnė kova su naujomis iš Vakarų plintančiomis ideologijomis, kurios, kaip kai kas sako – ardo nusistovėjusią tvarką? Ar tai bus siekis iš naujo kritiškai peržvelgti savosios istorijos puslapius, ar dar labiau ją pajungti valstybės (politikų) užsibrėžtų tikslų įgyvendinimui? Kaip matote, klausimų daugiau negu atsakymų.

Akivaizdu tai, kad pasirinktas kelias turės didžiulės įtakos tolesnės šalies raidos kryptiai, nes ilgainiui turės įtakos eilinių gyventojų mąstysenai. Lenkijos istorijoje apstu pavyzdžių, kai (ypač XIX a.) gimė daug dažnai utopinių sumanymų. Ypač nemažai jų buvę romantizmo epochoje, kai tauta buvo telkiama priešintis svetimųjų priespaudai. Dalis šių politinių mitų padėjo lenkams atsitiesti, bet dalis ilgainiui įtvirtino įsitikinimą apie būtinumą dominuoti mažesnių tautų atžvilgiu ir taip užkirsti kelią rytinių kaimynų ekspansijai į senąją Europą, kas ne visada pasiteisindavo.

Rašau tai todėl, kad būtent šiuo metu šie klausimai tapo labai aktualūs ir galbūt šiandien lengviau rasti į juos atsakymus. Mano galva, svarbių istorinių momentų, kurie teigiamai paveikė ne tik Lenkijos, bet ir Europos istoriją, tikrai buvo. Visi atsimename, kokį didelį ir prasmingą darbą praėjusiame amžiuje nuveikė „Solidarumo“ („Solidarność“) įkūrėjai ir eiliniai šį judėjimą remiantys žmonės, taip pat Lenkijos tautinių mažumų atstovai. Ar tai galėtų būti tas tvirtas pagrindas tolesnei savojo vaidmens Europoje ir pasaulyje paieškai? Man ligi šiandien neaišku, kodėl „Solidarumo“ pavadinimas rašomas su kabutėmis. Palyginkite, kaip dažniausiai rašomas įvairiose publikacijose pavadinimas Sąjūdis ir „Solidarność“. Ar pavadinimą „Solidarność“ reikėtų rašyti su kabutėmis? Mano galva, ne. Nors ir daug kas kritikuoja vadinosios III Žečpospolitos laikus, tačiau Solidarumas, arba Solidarność, kaip ir lietuvių Sąjūdis, nereiskė vien profsąjungų ar konkrečios organizacijos pavadinimo. Solidarumas nuo

„Solidarność“. Varšuva, 1980 m.

1980-ųjų buvo europinio masto reiškinys ir toks išliko iki pat 1990 m. Tai nebuvo iš anksto sugalvotas politinis projektas. Jame masiškai dalyvavo eiliniai lenkai. Tik vėliau, kaip ir Lietuvoje, politinė poliarizacija šių pavadinimų supratimą gerokai sujaukė.

Dar neseniai nemažai svarstyta, ar šalis neturėtų labiau negu šiandien atsisukti į savo ilgalaikę istoriją bei tradicijas ir būtent ten ieškoti tolesnio savo raidos kelio. Toje istorijoje buvo daug įdomių epizodų. Vyravo krikščioniškos tradicijos ir europietiškos vertybės. Vis dar daug ginčijamasi, ar priklausymas Europos Sąjungai teikia daugiau žalos ar naudos. Matyti, šie klausimai ir ateityje bus keliami, tačiau šiandien nediskutuojama jau taip garsiai kaip anksčiau. Visgi ta tvarka (kad ir labai biurokratinė), kurią propaguoja ES valstybės, atrodo

ir Rytų Europos. Beje, ją suardyti padėjo taip pat ukrainiečiai, kurie įrodė, kad ne tiek geografinė padėtis tą ribą nulemia, o labiau vertybiniai ir dvasiniai įsitikinimai. Pasirodo, kad šiandien, gyvendami vadinamojoje Rytų Europoje, galime būti tikri vakarų europiečiai (ir atvirkščiai).

Jau buvau rašęs apie vadinamąją istorinę politiką, kurią mielai naudoja politikai, kad pagrįstų savo sprendimus ir sulauktų plačiosios visuomenės palaikymo. Tačiau kai kada ji kenksminga valstybei arba nedaug tegali ją sustiprinti, o kartais dar labiau skaldo visuomenę. Beje, tokius bandymus matėme ir Lietuvoje, kai siekta ne tik savąją visuomenę, bet ir kaimynus įtikinti, jog šalis dėl savo praeities ir dabarties galių yra įtakinga regiono lyderė. Užsibrėžti tokius tikslus nėra blogai, tačiau greit ir realiai įgyvendinti kur kas sudėtingiau.

patrauklesnė už tą, kurią demonstruoja Rusijos Federacija. Deja, kaip pastebidaugelis politikos analitikų, tokioje geopolitinėje padėtyje, kurioje atsidadūrėme, buvimas ES ir NATO nare viena reikšmiai pasiteisino ir ateityje dar pasiteisins. Šiandien, atrodo, jau išnyko kadaise labai aiški riba tarp Vakarų

Lenkija nuėjo dar toliau. Pilietinį patriotizmą pradėta keisti etniniu. Teigta, kad istorijoje apstu pavyzdžių, kai svetimtaučiai piliečiai ar tautiškai „nesusipratę“ (dar blogiau – tokie, kuriems įtaką darė svietimos valstybės) veikėjai privesdavo prie įvairių nelaimių ir valstybės nuosmukio. Bėda ta, kad tokiais atvejais vis labiau istorinį pasakojimą pradėdama pritaikyti prie iškeltytų tikslų, jį atitinkamai modifikuoti. Kitaip sudėtinga paaiškinti, dėl ko lygiai prieš šimtą metų buvo nužudytas pirmasis Lenkijos prezidentas Gabrielius Narutavičius (Gabriel Narutowicz), kodėl valstybės kūrėjas ir Europos nuo bolševizmo gelbėtojas Juzefas Piłsudskis (Józef Piłsudski) vėliau, 1926 m., surengė karinį perversmą, pašalino legaliai veikiančią valdžią ir įvedė šalyje diktatūrą. Kodėl II pasauliniam karui einant į pabaigą priimtas sprendimas pradėti Varšuvos sukilimą, kuris pareikalavo daugybės aukų? Šiuos klausimus jau daug metų kelia lenkai – mokslininkai, publicistai, literatai. Ir suka galvas, kaip pasakoti savąją istoriją, kad nereikėtų slėpti ne itin garbingų jos momentų, o kartu nevertinti jos kūrėjų pasiaukojimo. Atrodo, kad nėra taip paprasta tai padaryti. Jie klausia, kodėl mes, Lenkijos visuomenė, ligi šiol nesugebėjome suprasti ir ramiai bei sąžiningai apmąstyti savosios XX amžiaus istorijos. Toji istorija buvo graži ir didinga, tačiau bandydami nuslėpti kelis ne itin gražius epizodus iškreipiame visą vaizdą.

„Politikai naudoja istoriją, kad supriešintų visuomenę ir konfliktuotų su kaimyninėmis valstybėmis, tačiau geriau apmąstydami istoriją galime gražinti taiką visuomenėje. Kiekvienas iš mūsų gali pasirinkti, kokią norėtų matyti Lenkiją. Šių pasirinkimų visuma nulems, kokia bus valstybė“, – neseniai rašė leidinys „Karta“ (110/2022).

„Pajusk knygnešių dvasią!“

IRENA MARCINKEVIČIENĖ

„Paskaityk knygą, kad nesužvėrėtum.“
(Mokyt. Vlada Pajaujienė)

Buvo saulėtas kovo 20-osios rytas, kai į Punsko buties muziejų rinkosi Kovo 11-osios licėjaus moksleiviai. Kiek vėliau atėjo žygeiviai, ketinantys Knygnešių dieną pagerbti pėsčiųjų žygiu.

Sventė prasidėjo moksleivių parengta programėle „Lietuviško žodžio kelias“. Primintos spaudos draudimo aplinkybės, pagerbti daktoriai ir knygnešiai, paminėti mūsų krašto žmonės, dalyvavę knygnešystės judėjime. Prie seno svirno jaunimas trumpam sugražino praeties vaizdus, deklamavo eiles, dainavo. Programėlėje dalyvavo daugiausia antrojų, jiems talkino keli kitų klasių moksleiviai, o pasiruošti padėjo mokytojos Alicija Krakauskienė ir Rūta Burdinaitė.

„Saulės ir knygos vienoda paskirtis – sviesti ir šildyti.“ (Dž. Sviftas)

Žygio dalyvius pasveikino Punsko valsčiaus sekretorius Jonas Vaičiulis. Jis priminė saugos taisykles. Visiems įteiktas trasos aprašymas su žemėlapiu, kiekvienas išsirinko ant paprasto popieriaus užrašytą mintį, kurią, kaip estafetės lazdelę, reikėjo atsinešti į finišo vietą. Žygeiviai nedelsdami grupelėmis leidosi į kelią. Pirmas tikslas – knygnešio Vinco Markevičiaus sodybvietė Giluišių kaime. Šioje vietoje, iš kurios pokariu visi gyventojai buvo prievarta iškeldinti, šiuo metu esančioje Lietuvoje, pasienio zonoje, buvo suplanuotas „knygnešių“ susitikimas – čia punskiečių laukė sangrūdiškiai. Diena pasitaikė labai graži, saulė žygeivius lydėjo nuo pat ryto, tad ir kelias neprailgo. Per Kreivėnų

Knygnešys Vincas Markevičius

kaimą, trumpam pristodami prie paminklinio akmens, skirto atminti iš šio kaimo kilusį knygnešį Povilą Matulevičių, pereidami Giluišgiri, per laukus ir krūmynus, augančius šalia valstybinės sienos, dalyviai greit pasiekė Vinco Markevičiaus sodybvietę.

Čia jau laukė gausus būrys Sangrūdų gyventojų. Pasitikdami žygeivius, jie kiekvienam įteikė po trispalvę širdutę, o visus susirinkusius nuoširdžiai pasveikino Angelė Bapkauskienė. Ji priminė bendrus istorijos puslapius, žmones, dirbusius ir Punske, ir Sangrūdoje. Renginyje dalyvavo visai neseniai Sangrūdų seniūnės pareigas pradėjusi eiti Vilija Remeikienė, Sangrūdų gimnazijos direktorė Vida Šalčiuvienė, pavaduotoja Eglė Daunoravičienė, gimnazijos mokytojai, moksleiviai, kiti gyventojai. Tačiau labiausiai jaudino Vinco Markevičiaus šeimos narių dalyvavimas. Šeimos vardu pasisakė knygnešio anukė Gražina Markauskienė, kuri puoselėja

senelio atminimą. Jos ir kitų šeimos narių pastangomis Giluišiuose buvo pastatytas ir pašventintas akmuo, atmenantis sodybos vietą ir Vinco Markevičiaus veiklą. Knygnešio anukė pasidalijo savo surinkta informacija apie senelį ir apie Giluišių kaime veikusią mokyklą. Savo pasisakymą pradėjo Kazio Bradūno eilėraščiu „Raidės gimimas“:

„Aš tik atsimenu iš kūdikystės
Garsiai skaitantį tėvą,
Ir man atrodė,
Jog visa tai
Jam pasakoja raidės.“

Apie Vincą Markevičių ir mokyklą kalbėjo: „Aš nežinau, kaip buvo mokykla senelio Vinco Markevičiaus įkurtoje mokykloje, kuri veikė 1912–1922 metais, pastatyta atokiau nuo sodybos, vadinamojoje Šilinciškeje, kur susikerta keturi keliai...“

Markevičiai turėjo gausią šeimyną – iš vienuolikos vaikų užaugo devyni, tad pasirūpino ir savo bei kaimynystėje gyvenusių vaikų lavinimu. Giluišių pradedamojoje mokykloje mokytojavo kvalifikuoti mokytojai: Zvilokaitis, Pajaujis, Jonas Ringaitis ir Viktoras Baltrukonis. Mokykloje buvo sukaupta nemaža lietuviškų knygų bibliotekėlė vaikams. Šioje mokykloje pradėjo mokytis ir Ievos Markevičienė sesers Barbaros sūnus Vincas Aleksandravičius-Aleksis, vėliau tapęs Lietuvos karininku, vienu iš Lietuvos kariuomenės kūrėjų, 1919 m. apdovanotas III laipsnio Vyčio Kryžiumi „Už Tėvynę“. Manau, tai pats žymiausias šios mokyklos mokinys.

1920 metų gegužės mėnesį mokykloje apsilankęs pradedamųjų mokyklų instruktorius savo ataskaitoje

rašė: „Nors butas statytas specialiai, mokyklai, bet nelabai tinkamas: perankštas, pertamsus ir peržemas; laikinai galima sutalpinti apie 50 mokinių, bet toliau reikia rūpintis statyti naują Giluišiuose mokyklą. Netoli nuo tos vietos yra 2 margai žemės ir ten labai tinkama mokyklai vieta. Mokyklos rajonas gana didelis tai, kad galėtų lankyti tą mokyklą apie 80 mokinių. Mokyklos daržas stovi toj vietoj, kur subėga keturi keliai.

Dabartinėj mokykloj gyvena mirusio Baltrukonio (Giluišių mokytojo) žmona su savo vaikais taip, kad užėmę visą namelį (viso ten 3 kambariai: 1 klasė ir 2 kamb. mokytojui). Atėjus naujam mokytojui būtų nepatogu su butu, reikėtų kur kitur gyventi, gal pas artimą ūkininką galėtų kambarį gauti. Prie mokyklos yra tvartai. Mokyklos žmonės labai nori ir prašė, kad rudenį duotų jiems mokytoją būtinai.

Toji mokykla stovi ant pat demarkacijos linijos, iš rudens lenkai neleido vaikams lankyti mokyklą, bet vėliau leido ir mokinių būtų buvę gana daug, bet nelaimė mirė mokytojas.“

Nežinau, kuris mokytojas dirbo po Baltrukonio: Pajaujis ar Jonas Ringaitis, bet mokykla baigė veiklą 1922 m.

Turiu išlikusią vienintelę nuotrauką, menančią šią mokyklą. Manau, ji daryta užbaigiant mokslo metus. Joje matyti mokinukai su knygutėmis, kunigas, mokyklos įkūrėjas ir jo žmona, tikriausiai ir mokytojas bei mokinių tėvai. Aš atpažįstu tik senelį su močiute, apie kitus telieka tik spėlioti. Iš nuotraukos pagaminta atvirutė ir lankstukas apie senelį, kuriuos Jums dovanojam, teprimena Giluišiuose prieš šimtą metų veikusią mokyklą ir knygnešį Vincą Joną Markevičių.

Knygnešių sienelėje Kauno karo muziejaus sodelyje, I lentoje (Sunkiai nukentėję knygnešiai), įrašytas ir ūkininkas Vincas Markevičius. Sienelėje įvardinti tie, kurie „gimtąjį raštą gabeno iš Prūsų [...] knygomis gynė nuo caro Tėvynę“. Labai skaudu ir netikėta, kad šiomis dienomis nuo dabartinio „caro“ žmogžudžio Putino jau kitoms kartoms vėl tenka visomis įmanomomis priemonėmis ginti Tėvynę. Šiandien ją mums

padeda ginti Ukraina, lenkiamės ir dėkojame Ukrainos didvyriams.

Lietuvos tautinio atgimimo ažuolyne Ožkabaliuose, Knygnešių giraitėje, ošia jau didelis senelio garbei 1990-aisiais mūsų pasodintas ažuolas. O čia, Markevičių sodybos vietoje, 2008-aisiais pašventinome 2005-aisiais pastatytą atminimo akmenį ir pasodinome ažuoliukus (iš kairės, žiūrint nuo keliuko pusės) sovietų išnaikintam Giluišių kaimui, Nežinomam knygnešiui, knygnešiui Vincui Jonui Markevičiui, Sangrūdės ir Punsko kraštų knygnešiams. Džiaugiamės jais, besistiebiančiais į saulę. Dešinėje nuo jų auga J. E. Prezidento Valdo Adamkaus 2014 metais, minint Kalvarijos 300-ąsias metines, knygnešio sodybai padovanotas ažuoliukas. Jį sodinome kartu su punskiečiais.

Nuoširdžiai dėkoju punskiečiams, inicijavusiems šiandienos susibūrimą šioje vietoje, ir sangrūdiečiams, Lietuvos mažosios kultūros sostinės atstovams, bei knygnešio artimiesiems, visiems, menantiems mūsų senelių prasmingus žygius už gimtąją kalbą. Stenkimės būti jų verti! Ačiū.“

Susirinkusieji labai įdėmiai klausėsi Gražinos Markevičiūtės-Markauskienės pasakojimo. Jos paminėtas šeimos parengtas lankstinukas, skirtas knygnešiui Vincui Markevičiui, bei pagal išlikusią nuotrauką parengta atvirutė buvo išgraibstyti. Renginį praturtino Sangrūdės gimnazijos istorijos mokytojo Vytauto Sveikatos, kuris ne kartą su moksleiviais yra lankęsis Markevičių sodybvietėje, paruoštas trumpas pranešimas, o vainikavo šios mokyklos merginų kolektyvo sušoktas įspūdingas Knygnešių šokis.

Giluišiuose dalyviai ne tik praturtėjo dvasiškai, bet ir buvo pavaišinti skania sriuba bei arbata. Pasistiprinę ir pailsėję, žygeiviai iškeliavo toliau. Apie jų tolesnę visos dienos kelionę ir įspūdžius skaitykite kitame „Aušros“ numeryje.

Giluišių pradedamosios mokyklos šventėje. Vincas Markevičius – viršuje trečias iš kairės, žmona Ieva Markevičienė – žemiau pirma iš kairės

„Lietuviško žodžio kelionė“

ALICIJA KRAKAUSKIENĖ

*Prieš penketą amžių mažutė knygelė
Lietuviškais žodžiais prašneko.
Į vargdienio dalią užžėlusį kelią
Negreitai praskinti jai teko.
Tik kartais, užklydus į pirkių artojo,
Visiems jį suprantamais žodžiais bylojo:
„Giedrėjančio ryto kas laukiat ir tikit,
Broliai, seserys, imkit mane ir skaitykit“.*

Tokiomis eilutėmis Punsko Kovo 11-osios licėjaus II B klasės mokiniai su auklėtoja ir bibliotekininke pakvietė mokyklos bendruomenę į trumpą „Lietuviško žodžio kelionę“, skirtą Knygnešių dieniui. Knygnešių diena minima kovo 16-ąją (tą dieną gimęs knygnešių karalius Jurgis Bielinis).

Renginio metu mokiniai dalyvius nukėlė į 1547 metus, kai Karaliaučiuje buvo išleista pirmoji lietuviška knyga. Jos autorius Martynas Mažvydas. Pirmaisiais raštų lietuvių kalba autoriais tapo Kristijonas Donelaitis, Konstantinas Sirvydas ir Mikalojus Daukša. Vėliau stabtelta ties devynioliktuojam amžiumi, kuris pasirodė Lietuvai ir jos raštijai nelengvas. Mat 1863 metų sukilimas nuslopintas, jo vadovai nužudyti arba ištremti, o lietuviškoji spauda uždrausta. Tokiu būdu smogtas didžiulis smūgis lietuvių kalbai ir visai tautai. Uždraudus spaudą, 40 metų lietuviškos knygos, vėliau ir laikraščiai buvo spausdinami Mažajoje Lietuvoje bei slapta gabenami į Lietuvą. Knygų spausdinimu ir platinimu labai rūpinosi šviesus ir didžiai protingas žemaitis – vyskupas Motiejus Valančius. Nešė knygas į Lietuvą pasiaukoję paprasti žmonės – knygnešiai. Jie būdavo caro valdžios žiauriai persekiojami ir baudžiami. Punsko ir Seinų krašto lietuviškas žodis nebūtų

Idos Bobinaitės nuotrauka

pasiekęs, jei ne šie knygnešiai: Povilas Matulevičius iš Kreivėnų, Karolis Petruškevičius iš Žagarių, Vincas Kaminskas iš Kampuočių, seserys Kraužytės iš Vaitakiemio, Povilas Kupstas iš Punsko, Vincas Markevičius iš Gilušių ir kt.

Nepaisant to, kad daugiau kaip šimtą metų lietuviškas žodis keliauja po mūsų kraštą, atsiranda knygnešių ir šiais laikais. Vienas tokių XXI amžiaus knygnešių yra visuomenininkas, mokytojas pensininkas Juozas Sigitas Paransevičius, kuris licėjui padovanojo savo namuose sukauptas knygas. Iš viso 2160 vienetų. Kovo 18 d. Punsko licėjyje iškilmingai pasirašyta šių knygų perdavimo sutartis. Mokytojas trumpai papasakojo apie knygų platinimą mūsų krašte bei jų spausdinimą Tilžėje ir JAV.

Sigitas Birgelis – kitas knygnešys, besirūpinantis lietuviško žodžio sklaida. Jis Punsko „Aušros“ leidyklos direktorius, poetas, fotografas, visuomenininkas. Kovo 25 d. kartu su Punsko valsčiaus sekretoriumi Jonu Vaičiuliu, Punsko mokyklų

bibliotekininėmis Maryte Malinauskiene ir Rūta Burdinaite Lazdijų viešojoje bibliotekoje pristatė minėtos leidyklos leidinius. Čia S. Birgelis papasakojo apie leidybines tradicijas Suvalkų krašte bei „Aušros“ leidyklos veiklą. O Punsko Kovo 11-osios licėjaus moksleiviai parodė meno programą apie knygnešius. S. Birgelis atvežtas Punsko „Aušros“ leidykloje išleistas knygas paliko Lazdijų bibliotekoje, kad jomis galėtų naudotis to krašto gyventojai.

Beliaka užbaigti mokinių išsakytomis Mikalojaus Daukšos mintimis: „*Ne žemės derlumu, ne drabužių skirtingumu, ne šalies gražumu, ne miestų ir pilių tvirtumu gyvuoja tautos, bet daugiausia išlaikydamos ir vartodamos savo kalbą, kuri didina ir palaiko bendrumą, santaiką ir brolišką meilę. Kalba yra bendrosios meilės ryšys, vienybės motina, pilietiškumo tėvas, valstybės sargas. Sunaikink kalbą – sunaikinsi santaiką, vienybę ir gerovę. Sunaikink kalbą – užtemdysi saulę danguje, sumaišysi pasaulio tvarką, atimsi gyvybę ir garbę.*“

Seinų lietuvių „Žiburio“ aštuntokai Lazdijuose

„AUŠROS“ INF.

Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos aštuntokai kovo 14 d. dalyvavo Lazdijų rajono savivaldybės viešosios bibliotekos surengtame naujausios Bitės Vilimaitės knygos „Rudens veidas. Juodos dienos. Pelkių drugiai“ pristatyme. Išklausėme knygos sudarytojos, Komunikacijos centro „Kalba. Knyga. Kūryba“ vadovės Lionės Lapinskienės pasakojimo, autorės sūnėno Dariaus Vilimo, besirūpinančio tautos rašytiniu palikimu, prisiminimų apie ją. Renginyje dalyvavo buvusi Lazdijų rajono savivaldybės viešosios bibliotekos direktorė Renata Rudienė, direktoriaus pavaduotoja, einanti direktorės pareigas, Asta Mickevičienė. Visi mėgavosi aktorės

Seinų lietuvių „Žiburio“ aštuntokai Kalniškės mūšio vietoje

Irenos Gasperavičiūtės nuotr.

Aktorė Virginija Kochanskytė

Irenos Gasperavičiūtės nuotr.

Virginijos Kochanskytės skaitomomis romano „Pelkių drugiai“ ištraukomis ir Jurgitos Otienės virpinamos fleitos garsais. Renginio svečius ir dalyvius pasveikino Lazdijų rajono savivaldybės merė Ausma Miškinienė.

Bitė Vilimaitė yra mokiniams pažįstama autorė – IV, V, VI ir VIII klasių vadovėliuose galima rasti ne vieną jos novelę. Rašytoja nedaugžodžiauja – kūrinyje kaip nuotraukoje pavaizduoja vieną momentą, tačiau jame labai ryškiai galime atpažinti neįvardytą emociją. Bitė Vilimaitė – 2003 m. Lietuvos nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatė. O kuo ji susijusi su Lazdijais? Josios tėvas prieškaris

yra buvęs Lazdijų veterinaras ir čia 1943 m. vasario 16-ąją gimusi pati rašytoja. II pasaulinis karas sumaišęs visų likimus, tėvas atsirado JAV, o būsima rašytoja su mama apsistojo Kaune. Ėjusi sudėtingu gyvenimo keliu, paskutiniam kūrybos etapui Bitė Vilimaitė sugrįžo arčiau gimtinės, apsistojo Avižienių kaime, kur ir parašė pristatomoje knygoje esančius kūrinius. Čia 2014 metais ir mirė.

Knygos išleidimu rūpinosi Lazdijų rajono savivaldybės viešoji biblioteka, o jį finansavo Lietuvos kultūros taryba ir Lazdijų rajono savivaldybė.

Išvykę į Lazdijus prieš renginį bibliotekoje spėjome aplankyti 1945 metų gegužės 16 dienos Kalniškės mūšio vietą. Tai buvo vienas didžiausių Lietuvos partizanų mūšių su reguliariaja sovietų kariuomene.

Raiškiojo skaitymo konkursas „Mano sapnuose vaikštai, Lietuva“

„AUŠROS“ INF.

Vasario mėn. įvyko 10-asis užsienio lituanistinių mokyklų mokinių raiškiojo skaitymo konkursas „Mano sapnuose vaikštai, Lietuva“. Jame dalyvavo 68 moksleiviai iš 10 šalių. Jie suskirstyti į keturias grupes: pradinio ugdymo – 1–4 klasių, pagrindinio ugdymo – 5–8 klasių, vidurinio ugdymo – 9–12 klasių mokinių ir poetinių kompozicijų. Konkursas vyko nuotoliniu būdu. Komisijai teko nelengva užduotis peržiūrėti dalyvių įrašus ir juos įvertinti.

Konkursą paskelbė Vilniaus lietuvių namai, o komisijoje dirbo: Sigita Balčienė – pirmininkė, Vilniaus Naujininkų vidurinės mokyklos lietuvių kalbos vyresnioji mokytoja, Vilma Balčiūnienė, Vilniaus lietuvių namų direktoriaus pavaduotoja ugdymui, Greta Botyriūtė-Skietienė, Vilniaus lietuvių namų užsienio lietuvių švietimo skyriaus vyresnioji metodininkė, lietuvių kalbos mokytoja, Airinė Adomaitytė, Vilniaus universiteto Filosofijos fakulteto magistrantė, Vilniaus lietuvių namų lietuvių kalbos mokytoja.

Iš Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklos konkurse dalyvavo pirmos,

Vilniaus lietuvių namai

antros, ketvirtos, penktos, šeštos ir aštuntos klasių mokiniai. Deklamuojami eilėraščiai buvo įrašyti ir persiųsti Vilniaus lietuvių namams.

1–4 klasių kategorijoje Povilas Krakauskas laimėjo antrąją vietą, o Karina Berneckaitė ir Inga Žukauskaitė – trečiąsias. 5–8 klasių grupėje Edvinas Valukonis laimėjo antrąją vietą, o Violeta Grigutytė trečiąją.

Be tradiciškai šiame renginyje

dalyvavusių Seinų lietuvių „Žiburio“, Pelesos, Rimdžiūnų ar Rygos mokyklų, šiais metais būta ir iki šiol nedalyvavusių mokyklų atstovų, t. y. Liuksemburgo 1-osios Europos mokyklos, Briuselio 2-osios Europos mokyklos, Italijos lituanistinės mokyklos, Jungtinės Karalystės lituanistinės mokyklos ir kt.

Sveikiname laimėtojus ir visus dalyvavusius!

Ukrainos tautą
galima paremti
pervedant pinigų į sąskaitą.

Banko sąskaita:

LT17 7300 0101 4089 4869

Gavėjas:

VšĮ Mėlyna ir geltona
(sąskaita Lietuvoje)

PARAMA UKRAINAI!

Punsco valsčius organizuoja paramos kovojančiai Ukrainai rinkliavą. Daiktus galima atvežti į valsčiaus įstaigą Punske, A. Mickevičiaus g. 23. Taip pat galima deklaruoti norą priimti karo pabėgėlius į savo namus.

Tikslesnė informacija teikiama skambinant

tel. 875161048, 875161409,

mob. tel. 605418711, 605418710.

Pirmoji pavasario diena

VAIVA VAICEKAUSKAITĖ

Kovo 21 dieną „Žiburio“ mokyklos mokiniai šventė pirmąją pavasario dieną. Aštuntos ir septintos klasių moksleiviai Seinų kultūros namuose susitiko su grupės „Džem“ atlikėju Jaceku Devudzkiu (Jacek Dewódzki). Susitikimas buvo skirtas narkotikų ir alkoholio profilaktikai. Pradžioje policininkė pateikė statistinius duomenis apie svaigiųjų medžiagų vartojimo problemą. 2019 metais Seinų apskrityje surastos 48 vietos, kur auginami augalai, iš kurių gaminamos narkotinės medžiagos. Ponas Jacekas kalbėjo apie žalą, kurią mums daro svaigiosios medžiagos, ir viską, kas kelia priklausomybes. Papasakojo, kaip greitai jos sugriauna žmogaus gyvenimą. Apie rimtas problemas jis kalbėjo su humoru ir ironija. Papasakojo apie patirtį, susijusią ne tik su svaigiosiomis medžiagomis. Sužinojome

apie jo vaikystės laikus, gyvenimą komunistinėje Lenkijoje, kad žmonės nemoka ir nemokėjo linksmintis be alkoholio ar narkotikų, apie darbą priklausomų žmonių prieglaudoje. Taip pat kalbėjo apie aplinkos taršą, apie tai, kaip žmonės sąmoningai naikina gamtą. Tarp pasakojimų su grupe padainavo

Vaivos Vaicekauskaitės nuotr.

kelias dainas. Visiems paskaita labai patiko, priverstė pamąstyti apie vertybes ir ateitį.

Grįžę į mokyklą, vyriausieji mokiniai vedė pamokas jaunesniesiems draugams. Darželis ir pradinukai ėjo į mokyklos kiemą,

važinėjo dviratukais ir paspirtukais, ieškojo pavasario. Antrokai gamino lėlytes iš spalvotų kojinių, kūrė spektaklius ir vaidino. Ketvirtokai piešė ir žaidė. Penktokai ir septintokai sprendė užduotis apie mūsų mokyklą „Kahoot“ platformoje. Šeštokai atliko dailių pavasarinį plakata, kuris papuošė mokyklos erdvę.

Kovo 25-ąją, per Gandrines, „Žiburio“ darželinukai visai mokyklos bendruomenei parodė savo etnografinį spektakliuką apie sugrįžtančius paukščius. Čia netrūko šokių, dainelių ir gamtos garsų pamėgdžiojimų. Apie Gandrinių tradicijas papasakojo darželio mokytoja Gražina Karaneckienė.

Vaivos Vaicekauskaitės nuotr.

Paroda „Iš kartos į kartą“

ALDONA VAICEKAUSKIENĖ

Punsko muziejuje „Senoji klebonija“ atidaryta paroda „Iš kartos į kartą“, skirta Lietuvos nepriklausomybės atkūrimui paminėti. Jos autorės tai sertifikuota amatininkė, vilnos vėlėja Violeta Jasinevičienė iš Rokiškio ir pynimo meistrė Virginija Sebestinienė iš Alytaus. Čia pristatomi velti ir pinti gaminiai bei jų fotografijos ant drobės.

Parodoje eksponuojami V. Jasinevičienės veltiniai pagaminti iš natūralios vilnos. Tokie mūsų vadina *vailokais* ir buvo dėvimi šaltuoju metų laiku. Pasak Violetos, tai gerai kvėpuojantis, sugeriantis ir išgarinantis drėgmę apavas, esant nepalankiam orui, dėvimas su užmaunamais kaliošais. Kadais veltiniai buvo plačiai paplitę tiek tarp vaikų, tiek ir suaugusiųjų. Eksponuojami darbai sukurti pagal senąsias vilnos vėlimo tradicijas, naudojant senąją veltinių vėlimo techniką. Jie atitinka sertifikuoto gaminių reikalavimus. Kitas gaminy – tai veltos skrybėlės, papuoštos tautinėmis juostomis ir povu plunksnomis. Šios skrybėlės yra viena iš lietuviško tautinio kostiumo sudedamųjų dalių. Parodai išskirtinumo ir savitumo teikia nuotraukos ant drobės, kuriose veltinis, pagamintas pagal senovinę technologiją, įgavęs daug naujų formų ir spalvų. Tai rankinė, bateliai su raišteliais, velti ilgaauliai žieminiai batai ir pan.

Violeta Jasinevičienė gimė 1966 m. vasario 17 d. Rokiškio mieste. Baigė tuometinę J. Tūbelio gimnaziją (1984 m.). Aukštąjį išsilavinimą įgijo Vilniaus Gedimino technikos universitete. Nuo 1989 m. dirba finansų srityje. Apie save pasakoja: „Būdama tikslųjų mokslų atstovė, rankdarbiais

žaviusi ir jais užsiimu nuo tada, kiek pati save prisimenu. Vaikystės ir paauglystės vasaros praleistos lietuviškame kaime, nuolatinis buvimas gamtos ir darbščių bei kūrybingų žmonių apsuptyje leido iš arti pažinti nuo senų laikų puoselėtus tradicinius amatus (senelis, mamos tėtis,

vėlė *vailokus*, teta audė vilnonius kilimus, lino rankšluosčius, lovatieses, rišo sodus, močiutės mezgė). Tai leido iš arti pažinti ir pačiai save išbandyti daugelyje sričių: mezgiau, siuvinėjau, siuvau ir netgi audžiau. Nuo vaikystės mezgimas buvo didžiausias mano hobis. Prieš dešimtmetį gimę pirmieji gaminiai iš karštos vilnos – šlepetės, pirties kepurės, veltinukai, šiandien yra mano pomėgis, mano laisvalaikis, mano geras laikas. Vieni mėgstamiausių dirbinių – veltinukai, gaminami iš balto vilnos karšinio, natūralūs, žemiški, dekoruoti linu. Tai mano „arkliukas“.

Amatininkė nuo 2014 m. aktyviai dalyvauja amatininkų ir liaudies meistrų gaminių mugėse, senųjų amatų šventėse, festivaliuose, edukacijose, parodose, demonstruoja senąją vilnos vėlimo amatą, veda edukacijas. Pirmąją personalinę parodą surengė

Aldonos Vaicekauskienės nuotr.

2018 m. Tais pačiais metais buvo apdovanota Lietuvos Respublikos Seimo nario sidabro ženkleliu „Atkurta Lietuvai 100“ ir padėka už aktyvumą, veiklumą, praeities tradicijų ir dabarties kūrybišką perteikimą, tradicijų puoselėjimą. Nuo 2017 m. kasmet dalyvauja Respublikinėje konkursinėje liaudies meno parodoje „Aukso vainikas“.

Ateities planai, kaip pasakoja autorė – „daug daug veltinio... Viliusi, kad vilnos vėlimas ir ateityje garsės kaip vienas iš tradicinių lietuvių amatų, daugelį šimtmečių buvęs kasdienė būtinybė, šiandien įgijęs kitų pavidalų ir prasmų, sėkmingai bus perduodamas IŠ KARTOS Į KARTĄ“.

Kita parodos autorė, Virginija Sebestinienė, gimė 1977 metais Kaišiadoryse. Pynimo amatą paveldėjo iš senelio Stasio Bačinsko, kuris mokėjo pinti. Tačiau savo mokytoju laiko

kaimyną Algirdą Gudaitį, kuris, pastebėjęs jos susidomėjimą, pamokė ir pasiūlė pabandyti pinti pačiai. Jau pirmieji mėginimai buvo visai sėkmingi, tad sulaukė kaimyno pagyrimo. Tai pastūmėjo gilintis į pynimo subtilybes. Būdama septintoje klasėje, pradėjo lankyti pynimo būrelį Alytaus mokinių kūrybos centre. Baigusi Alytaus Likiškėlių vidurinės mokyklos devynias klases, suprata, jog pynimas yra jos pašaukimas. Dėl šios priežasties 1992 m. pradėjo mokslą Alytaus dailiųjų amatų mokykloje. Vienu metu mokytis ir 10–11 klasėse, ir dailiųjų amatų mokykloje nebuvo lengva, tačiau geri norai nugalėjo sunkumus. 1994 m. Alytaus dailiųjų amatų mokykloje mokslus baigusi įgijo pynėjos iš vytelių specialybę.

V. Sebestinienės eksponuojami darbai tai ne tik sertifikuoti krepšiai, sukurti pagal senąsias pynimo tradicijas, naudojant senąją pynimo techniką, skirti kasdieniui buičiai (bulvėms ir kitoms daržovėms, obuoliams, uogoms bei grybams rinkti). Pynimo meistrė atkuria senovėje pintus gaminius iš nežievintų vytelių. Savo dirbiniuose ji nieko nekeičia, juos išlaiko tokius, kokius paliko protėviai.

Pavyzdžių radusi muziejuose, ištyrinėjusi senąsias pynimo tradicijas – formas ir techniką, įkvėpta Lietuvos liaudies buities muziejaus muziejininkės Janinos Samulionytės, specialiai šiai parodai meistrė atkūrė kai kuriuos eksponatus, kurių šiomis dienomis nebepina nė vienas pynėjas. Tai pintinėle raikytai duonai į stalą patiekti (kartais į ją įsidėdavo maisto ir pasiimdavo kelionei), apipintas stiklinis butelis žibalui laikyti su iš vytelių išpinta ąsa, pintinėle šutintoms bulvėms su lupynomis paduoti į stalą, Dzūkijoje gerai pažįstamos pintinėlės su mažomis angomis ir lankeliais, skirtos džiovintiems lazdyno riešutams laikyti. „Vaikai miškuose pririesūtaudavo šitas pintinėles ir su visais riešutais pakabindavo ant aukšto, kad iki Kalėdų riešutai išdžiūtų, jų nepasiektų pelės“, – pasakojo Virginija. Netoli Jakėnų kaimo augo lazdynų krūmai. Vadinta Lazdynėlių kalnu. Miške riešutus rinko į kišenes. Brolis ir sesuo riešutaudavo. Riešutus skaičiuodavo kapom, po 60 vnt. Visi rinkusieji juos suskaičiuodavo ir supildavo į „kiaušinį“, nupintą iš žilvičio vytelių. Kai baigiasi riešutavimas, jį užakuoja žilvičiu, užpina. Anga buvo tokio dydžio, kad lįstų ranka.

Pilno neteko pririnkti. „Kiaušinį“ pakabindavo ant namo aukšto. Riešutai palengva išdžiūdavo. Juos valgydavo per Kūčias. Atsineša „kiaušinį“, praardo užpynimą, išpila riešutus, kiekvienas susideda į krūvutes ir susiskaičiuoja, ar tiek, kiek įdėjo. Paskui ant Kūčių stalo šiene padaro duobutę ir į ją supila riešutus. Duoda jų tėvams, bobutei. Apie savo pomėgį riešutauti ir pinti pati autorė sako: „Mėgstam ir mes dabar nuvažiuoti ir prisirinkti riešutų. Sūnus Sigitas važiuoja į Mielupį riešutauti. Šiuo metu visą savo laisvą laiką skiriu pynimui. Pirmąją savo darbų parodą surengiau 2013 m. Lietuvos tautodailininkų sąjungos Alytaus skyriaus tautodailės dirbtuvėse. Tais pačiais metais pristačiau savo darbus regioninėje tautodailės parodoje „Aukso vainikas“ bei pelniau padėkos raštą. Nuo 2005 m. dalyvauju įvairiose mugėse, miesto šventėse, kuriose prekiauju savo pintais gaminiiais. Taip pat demonstruoju amatą. Nuo 2014 m. esu Lietuvos tautodailininkų sąjungos Dzūkijos skyriaus narė. 2015 m. gavau Tautinio paveldo produkto sertifikatą 033AG11.01.01.03 (I grupė – tradiciniai gaminiai). 2020 11 16 Dargužių amatų centre surengiau parodą „Pinti gaminiai“.“

Į kūrybinį procesą įsijungia tiek Violetos, tiek Virginijos šeimos nariai. Virginijai talkina vyras, sūnus, dvi dukros, mama, o Violetai – vyras, tėvai, vaikai ir net anūkai.

Pasak amatininkų, parodos „Iš kartos į kartą“ sėkmė – tai, kas daroma, daroma su meile, atsidavimu kūrybiniam procesui, puoselėjant, kas atsinešta iš praeities. Populiariausias senuosius vilnos vėlimo ir pynimo amatus, vesdamos edukacinius užsiėmimus, demonstruodamos tradicinius amatus festivaliuose, mugėse, folkloro šventėse, jos turi vieną tikslą – savo amatą ir patirtį perduoti vaikams bei anūkams, kitaip sakant, tai, ką pavyko išsaugoti, perduoti IŠ KARTOS Į KARTĄ.

Aldonos Vaicekauskienės nuotr.

Mylėjo artimus, tikėjo Dievą ir pasitikėjo žmonėmis

EUGENIJA PAKUTKIENĖ

*Tu mums meilę dalinai.
Davei mums galimybę gyventi po šia saule
Ir žinojimą, kad kiekvienas esam reikalingas.
Kai vėl vaikystės takais brenam,
Kai gervės skrenda,
Suklupti noris prie vaikystės vartų,
Vien gera matom ir norim prisimint.
Tu išėjai... Mama,
Užvėrei tyliai Tu duris į šį pasaulį...*

Kai jaunas – esi smagus ir gražus. Senatvė mažina grožį ir jėgas...

Broniutė buvo gera kaimynams, savo šeimai, paslaugi. Kiekvienas pakeleivis būdavo gražiai priimtas. Kiekvienam durys buvo atidarytos. Nieks neišeidavo nepavaišintas.

Stebėjosi kaimynai ir giminės, kaip įmanoma būti tokiai vaišingai. Ūkelis nedidukas, bet vietos pakankamai buvę šeimai, namiškiams, apsilankiusiems. O giminėms vis lova paklota tvarkingai, kiekvienas pavaišintas vakariene, po nakvynės ir garuojančiais pusryčiais. Pati augo didelėje šeimoje, tai neįmanoma buvo kitaip, kaip su dauguma vis susieit, pabūti.

Rakelijos kaimo Jono (1894–1961) ir Ievos (Sinkevičiūtės; 1897–1977) Pakutkų šeimoje ji buvo jauniausia dukra. Gausi šeima 1941 m. su daugeliu kitų ne savo valia iškelta į Lietuvą. Bronėlei tada 7 metukai buvo.

Išvažiavo gimtuosiu vingiuotu keleliu arkliais pakinkytu vežimu, prikrautu kuklių ryšuliukų, ryšulių su patalyne, lašiniais, duona. Po to ėjo į traukinį. Juo keliaujant mirė Bronės mažas broliukas. Palaidotas Trakuose, kur jų šeima laikinai buvo apsistojusi. Vėliau nurodyta persikelti palei Trakus, į vokiečio apleistą ūkį. Šeima su Českevičiais ir Sulžinskais sutilpo vienoje virtuvėje ir dviejuose kambariukuose. Sakydavo: „Bile kampas nakvynei ir puodu vyr.“ Tuo džiaugėsi ir tikėjo geresniu rytojumi.

Bronė su mama Ieva

Bronė Zablackienė prie Alno ežero 1998 m. rugpjūtį

Augo Bronė gausioj šeimoj. Sakytą: „Kap Dzeivas davė, tai ir gausim rodų, bile geri metai, tai nebus baus. Kap Dzeivulis duos – katris prigimis augs, tai užaugs.“ Visgi vyriausieji Albinas ir Albinutė mirė maži, kitų nespėjo pakrikštyti. Užaugo Juozas, Vincas, Pranas, Jonas, Marytė, Ona, Gabrinė, Bronė. Marytė, tapusi Valentienė, gyveno tik 27 metus (1916–1943 02 23). Jos vyrą vokiečiai paėmė per karą, nužudė ir giminė niekad nesužinojo, kur jis palaidotas. Žmona labai išgyveno, kentėdama staiga mirė. Bronės sesuo Onutė Bartnykienė (1933–1963 07 31), gyvenusi Marinavo kaime, taip pat jauna, 30 metų, paliko šį pasaulį.

Iš šeimos albumo

Iš dešinės Ieva ir Jonas Pakutkai. Iš kairės: Juozas Pakutka, vyriausias jų sūnus, su žmona Marijona Griškaite (centre) ir jos mama Marijona (Žilinskaite) Griškiene, vaikai: Antanukas, Vitukas, Danutė ir Jonas. 1961 m.

Ji žuvo varinėdama arklius manieže. Su jaunu našliu liko du maži vaikai Alina ir Jonas.

Bronė su vienintele likusia tarp gyvųjų sese Gabrine ėjo į talkas. Nedidukės, bet smagios mergiotės ir greitos darbuose buvo. Kapliavo daržus savo ir žmonių paprašytos. Ypač smagiai sugriebdavo nupjautą rugių pradalgę ir kruopščiai rišo pėdus, statė rikes. Kasė bulves, o rudenį bei žiemą kūlimo talkose noriai dalyvavo. Mokėjo bendrauti, dainuoti. Daina visada lengvino buitį. Kai brolis Juozas užtraukdavo – visi paskui jį. Labai laukė šventų dienų, kai su giminėmis po mišių bažnyčioje susiedavo palei vežimą, paskui pievutėje prie Seinos upės. Pasivaikščiodavo Seinų gatvėmis. Mėgo susieiti. Kadaisė visų plačios giminės susitikdavo sekmadienį po mišių. Taip buvo priimta.

Bronelė daug mezgė kojinių, pirštinių, megztinių.

Nuėjo į marčias į gretimą Aradnykų kaimą pas Joną ir Rožę (Jančiūtę) Zablackus. Zablackų žemė palei gražuolį Alno ežerą ir Alnos upę. Čia pat ir senosios kapinaitės, senolis

plačiašakis storas ąžuolas, menąs praeitį. Sakyta, kad kadaise du tokie augę, bet išliko vienas – lyg praeities liudininkas. Palei namus seniau buvęs medinis tiltas per Alnos upę, kuri teka į Kučiūnus ir toliau. Tuo tiltu mažai kas važiuodavo, tai čia rengti šokiai. Armonika grodavo valsikus ir polkutes netolimas kaimynas

Vincas Vitkauskas. Suėjęs sodžiaus ir apylinkės jaunimas pašokdavo, padainuodavo, pažaisdavo.

Zablackai 1941 m. taip pat buvo išvykę Lietuvon. Gyveno palei Veisiejus, prie pat ežero. Čia Bronės būsimas vyras Vitas su broliu Jonu ėjo mokyklon, baigė 4 klases.

Bronė, atėjusi į marčias, perėmė naujos šeimos papročius, ypač priimti pakeleivį ir pavaišinti, kuo turi. Ypatingas buvo jos uošvis. Jis sugebėdavo pasirišęs skarą pakapliuoti daržą, nes jo moteris vis skundėsi nesveikata. O šeštadienį jau nuo pietų anūkus prašydavo iššluoti kiemelį, sugrėbti padraikas, šiaudus. Pats ypač žiūrėjo, kad tinkamai pasitvarkytų prieš sekmadienį, o prieš šventes tai dar labiau. Išsiprausia, pasiriša kaklaraištį ir laukia svečių. Taip buvę nuo senų laikų visose lietuvių šeimose, todėl ir daina išlikusi: „Iššluok kiemelį subatoj, atjos bernelis nedėlioja“.

Bronę pripiršo Vitui Zablackui jo kaimynas Sinkevičius, vadintas Kartoške. Jie susituokė 1958 metais Seinų bažnyčioje. Vitas buvo puikus tenoras. Jis su šeima bei Bronės broliai Pranas iš Rakelijos ir Juozas, gyvenantis Klevuose, vykdavo giedoti rožinį. Jie su kitais lietuviais kovojo,

Iš šeimos albumo

Ona, Gabrinė ir Bronė

Iš kairės Česė Goberienė, Bronė su vyru Vitu, sėdi krikšto tėvas su Jurgiu ant rankų

kad būtų atgautos pamaldos lietuvių kalba Seinų bažnyčioje. Bronės vyras Vitas dainavo Aradnykų ansamblyje jaunystėje ir būdamas vyresnis, giedojo prie mirusiųjų, vaidino, mėgo žuvauti. Gaisrininku bei seniūnu ilgus metus Aradnykų kaime buvo tėvas (iki mirties), paskui Jurgis kaimo išrinktas, – sakęs Bronės ir Vito sūnus Jonas.

Bronės brolienė Veronika Pakutkienė sakė, kad Vitas Zablackas (1930–2005) žiemą prakirsdavo eketę ir meškere gaudė žuvis. Žemės ne per daug turėjo, vos 7 ha. Dirbta dar arkliais. Visi kiti Bronės broliai ir sėsės ūkininkavo, tik vienintelis Jonas baigė aukštesnį mokslą ir tapo kariškiu, gyveno Košalini.

Šalia Zablackų namų – gaisrinė, kitapus kelio vėliau įsikūrė biblioteka, klubas. Šeima čia aktyviai reiškė-

si. Bronė prikūrendavo ir krosnis, kad žiemą nebūtų šalta.

Bronės ir Vito šeimoje po metų gimė sūnus Jurgis, paskui po trejų – dvyniai Danutė ir Jonas. Dvynukai turėjo būti pavadinti šiais vardais, nes giminės kiekvienoje šeimoje be Danutės ir Jonuko napsieita – buvo įprasta dukrą ir sūnų šiais vardais krikštyti.

Bronė buvo gera ir krikšto motina Danutei ir Algirdui – brolių Prano ir Vinco vaikams. Visus mylėjo, ne vien gimines. Buvo teisinga.

Priimdavo palaikyti daiktus. Tik ne visada teisingumo iš kitų sulaukė. Vieni pasiimdavo tik savo ir

gražiai padėkodavo, kiti ėmė ne vien savo paliktus daiktus.

Gera buvo viešėti pas tokią vaišingą šeimą, braidžioti ir plaukioti ežere prie pat jų namų. Džiaugiuosi, kad ir man teko pažinti šios šeimos ir giminės gerumą, nuoširdumą, pasisemti patirties...

Bronėi sunku buvo apsiprasti po vyro mirties, o vėliau labai liudėjo ir dukters. Paguodą teikė sūnūs, marti, žentas, anūkai. Toliau sėmėsi jėgų, nes turėjo kam gyventi. Senatvė neišvengiama, o su ja susiję senėjimo ligos. Nors didelių turtų nesukrovė, išsaugojo vyro tėviškę,

išaugino vaikus, džiaugėsi penkiais anūkais, septyniais proanūkais: Verute ir Mikučiu, Maryte ir Jonuku, Natale, Amelija ir Maja. Visi jie kalba lietuviškai, dalis vaikučių lanko „Žiburio“ mokyklą.

Artimieji dėkingi už mamos, močiutės gerumą. Galėjo Bronė (gimusi 1935 11 16) dar gyventi, gydėsi, bet liga nesitraukė. Norėjo gyventi, džiaugtis anūkais, proanūkais. Laukė vasaros. Deja, nesulaukė... Mirė 2021 m. lapkričio 28 d. Pernykštės Kalėdos švęstos ir šių metų Velykos bus švenčiamos jau be mielos močiutės, kuri labai mylėjo žmones ir gimtą kraštą.

Žmogus be savo krašto – kaip išrautas medis – sudžiūsta ir išnyksta.

(K. Boruta „Gimtasis kraštas“)

Vitas ir Bronė Zablackai su vaikais Jurgiu bei dvynukais Danute ir Jonuku Aradnykuose

Galerija po atviru dangumi

LILIJA VALATKIENĖ

Marijampolę garsinanti sienų tapyba – reiškinys, žinomas visoje Lietuvoje ir už jos ribų. Miesto pastatų sienas puošia 32 milžiniško dydžio piešiniai. Specialistų teigimu, kai kurie jų – išskirtiniai gatvės meno pavyzdžiai, įdomūs ir vizualine išraiška, ir originaliomis idėjomis. Marijampolės sienų tapyba įvairiuose turistiniuose giduose įvardijama kaip reiškinys, dėl kurio verta aplankyti šį miestą.

Atvykę į Marijampolę, užsukite į Turizmo informacijos centrą. Čia gausite lankstinuką su informacija, ant kokio namo koks paveikslas nutapytas. Tiesa, galite vaikščioti savarankiškai, nes piešiniai išpuoštas daugiausia centras ir senamiestis, o čia ir kavos galima atsigerti. Be to vaikščiodami galite pasiteirauti praeivių, kurie mielai nurodo meno kryptį.

Dailininkas Rėjus (Ray) Bartkus yra sėkmės talismanas, kurio dėka išgarsėjo Suvalkijos sostinė. Šis menininkas esąs išskirtinio reiškinio

Lilijos Valatkienės nuotr.

– Marijampolėje vykstančio tarptautinio meno simpoziumo „Malonny: Marijampolė, Londonas, Niujorkas, idėjų migracija“ („Malonny“) – siela,

iniciatorius ir organizatorius. „Malonny“ neabejotinai tapo vienu iš Marijampolės atpažinimo ženklų, pritraukiančių ne tik miesto gyventojus, bet ir svečius iš svetur.

Žinia apie tarptautinio meno ir architektūros simpoziumo metu sukurtus darbus sparčiai sklinda po Lietuvos miestus ir miestelius. Per aštuonerius simpoziumo metus ant pastatų sienų atsirado 32 meno kūriniai – turtinga galerija po atviru dangumi.

Įvairovę, originalumą lemia tai, kad piešinius kasmet kuria iš įvairių šalių suvažiuavę talentingi, žinomi menininkai, kuriuos suburia tarptautinio meno simpoziumo iniciatorius, pagrindinis organizatorius, lietuvis Rėjus Bartkus. Nuo 2001 metų JAV gyvenantis menininkas savo vizualinei raiškai naudoja įvairias, kartais labai neįprastas meno formas.

Lilijos Valatkienės nuotr.

Rėjus Bartkus yra lietuvių menininkas grafikas, tarpdisciplininio meno kūrėjas. 1986 metais jis baigė Vilniaus dailės akademiją. Aktyviai dalyvauja parodose Lietuvoje ir užsienyje – Švedijoje, Urugvajuje, Vokietijoje, Japonijoje, Makedonijoje, Šveicarijoje ir kitur. Iliustravo daugelį leidinių, įskaitant „New York Times Book Review“, „Harper's Magazine“, „Wall Street Journal“ ir „Time“ žurnalus.

Kasmetinis tradicinis simpoziumas tapo menų sintezės reiškiniu. Per aštuonerius simpoziumo metus buvo ne tik sukurti miestą garsinantys piešiniai, bet ir užsimezgė nemažai idėjų, susijusių su meno raiška Marijampolėje. Nepaisant to, kad daugelį sienų piešinių kuria profesionalūs

užsienio menininkai, galimybė pasireikšti suteikiama ir gabiems jauniems Marijampolės kūrėjams. Kasmet konkurso būdu išrenkamas laimėtojas, kuris savo piešinį turi galimybę realizuoti simpoziumo „Malonny“ metu.

Sienų tapyba padeda kurti savitas erdves senamiesčio kiemeliuose, pagyvina mokyklų, parkų, miesto aikštės prieigas. Kai kurie kūriniai tapo žinomi ne tik Lietuvoje, bet ir už jos ribų. Pavyzdžiui, paties R. Bartkaus ant senosios užtvankos sienų nutapytas „Tekantis gyvenimas“ ramią dieną sukuria refleksiją ant vandens. Šio kūrinio fotografijos apskriejo visą pasaulį, atsidūrė ant „National Geographic“ žurnalo viršelio. Nors gamta ir laikas jį gerokai aptalžė ir

jis prašosi restauratoriaus rankos, vis dar sulaukia ne vieno tūkstančio peržiūrų socialiniuose tinkluose.

Pasigrožėję „Tekančiu gyvenimu“, nuotaikingais katinų skvero piešiniais, aplankę lakonišką ir harmoningą „Graikiją“, apžiūrėję šalimais išpuoštus namus, pasukite Poezijos parko link. Jis čia pat, centre. O jame požeminė perėja, pavirtusi tikrų tikriausiu meno pasažu. Jame ilgiau užsibūna praeiviai, nepaliauja gėrėtis svečiais, ieškodami pažįstamų veidų. Sienas originaliai puošia jauna marijampolietė menininkė Ieva Voroneckytė, sumaniusi sukurti požeminėje perėjoje akį džiuginančią „Veidasienę“.

Vietiniam ši mergina gerai žinoma dėl savo neišsenkančio kūrybiškumo, įgyvendintų originalių iniciatyvų Marijampolėje. Jos specializacija – tapyba ant sienų. Ne vieną pilką erdvę ji yra pavertusi meno kūriniu. Jauna menininkė daugiausia prisidėjo ir prie to, kad praėjusiais metais penkiaaukštis R. Juknevičiaus gatvėje buvo pripažintas gražiausiu renovuotu daugiabučiu visoje Lietuvoje. Dailininkė ant namo sienos sukūrė „Gyvybės medį“.

Marijampolė nenustoja manęs stebinti. Būtinai nuvažiuokite viską pamatyti savomis akimis.

Įmonė EMISKAR
Vitas Pečiulis
Mokyklos g. 35
16-515 Punkskas

Kokybiškai ir greitai montuojame
oro kondicionierius bei šilumos siurblius.
Parenkame reikiamą
kondicionierių/šilumos siurblių bei
užtikriname konkurencingas kainas.

Tel. 502 026 107
emiskar@op.pl

Prieš 50 metų balandžio 16 d.
aukso žiedus sumainė
Birutė Sutrinavičiūtė ir Zenonas Knyza.

*Kiek daug žiedų pražydo ir nuvyto,
Kiek daug šviesių pavasarių sutikot Jūs,
O Jūs vis einat vienas šalia kito
Per įvairius gyvenimo kelius.
O kiek kelių, kelelių pražygiuota,
Juk 50 metų Jūs kartu!
Visas dienas užmirškit debesuotas,
Širdy tebus vien gera ir džiugu.
Ir leiskit mums pakelt šampano taurę,
Naujai uždegti židinių šeimos,
Laimingai tęskite pradėtą kelią
Ir nenukrypkite nuo jo.*

Auksinių vestuvių jubiliejaus proga brangiausiųs
Tėvelius sveikina ir daug sveikatos, stiprybės,
laimės valandų linki

Vaikai su šeimomis

MIELI SKAITYTOJAI!

Labai prašom 1 proc. pajamų mokesčio skirti
Seinų lietuvių „Žiburio“ mokyklai.

KRS: 0000270261,

cel szczegółowy ZS w Sejnach 3888

Iš anksto tariame nuoširdžiausiai AČIŪ!

Seinų „Žiburio“ bendruomenė

*Te niekas nedrįsta
Išskaudinti geros širdies,
Tegul žiedai vaisius nokina
Tik didelius ir tik sveikus,
Tegul palaimina ir gina
Visus globojantis dangus.
Gimtadienis lai neša pilną
Kraitelę laimės ir skalsos,
O širdį didelę ir kilnią
Tavasis angelas globos.*

70-ojo gimtadienio proga
Vilhelminą Žukauskienę iš Punsko sveikina

Vyras ir sūnūs su žmonomis bei anūkai

*Jau 50 kartų paukščiai parskrido,
Jau 50 kartų nuvyto vasaros žiedai.
Jau 50 metų žemėj nugyventa,
O rodos – tai tiek mažai.*

*Tegul Tava širdis ilgai liepsnoja,
Lai tvirtas žingsnis nesustoja,
Lai darbščios rankos gerį sėja.*

Balandžio 14 d. gražų jubiliejų švęs
Jurgis Ivoška.
Ta proga sveikina

Tėvai

Balandžio 14 d. Gediminas Kraužlys
švęs 80-ąjį gimtadienį bei 20-ąjį vadovavi-
mo „Tėviškės aidams“ jubiliejų. Skambėjo
graži daina ir armonika raudėjo,
stiprių rankų traukiama.
Teskamba dar ilgai Jūsų dainos!
Daug sveikatos ir saulėtų dienų linki

„Tėviškės aidų“ ansambliciai

Lietuvos žiniasklaida

2022 03 25–04 07

Šešios savaitės Ukrainos kovos su Putino okupantais viso pasaulio žiniasklaidoje yra svarbiausia tema. Lietuvoje, Statistikos departamento duomenimis, jau yra daugiau kaip 41 tūkstantis (iš jų apie 17 tūkst. nepilnamečių) pabėgėlių iš Ukrainos. Atvykstančiųjų srautas, palyginti su pabėgėlių skaičiumi kovą, smarkiai sumažėjęs. Pastarųjų dienų vidurkis – apie 500 žmonių.

Ankstesnėje apžvalgoje rašėme, jog didelė ukrainiečių dalis nuo pirmųjų atvykimo į Lietuvą dienų buvo pasiryžę dirbti nesvarbu kokį darbą. Dėl to buvo supaprastintos užsieniečių įsidarbinimo sąlygos. Jau yra dirbančiųjų mokytojų padėjėjais (dėl kalbos tai dažniausiai būna darbas su ukrainiečių vaikais), tačiau nemokėjimas kalbėti lietuviškai ukrainiečiams nesuteikia labai plačių darbų pasirinkimo galimybių.

Kaip rašė portalas delfi.lt, prekybos tinklas „Iki“ jau įdarbino daugiau nei 80 ukrainiečių ir planuoja priimti dar 30. Jie daugiausia dirba salės darbininkais ar kasininkais pardavėjais. „Pasak Žmonių ir kultūros departamento vadovės Editos Jakučionytės-Lukšės, prekybos tinklas „Iki“ įdarbintiems ukrainiečiams suteikia 500 eurų išmoką dovanų kortelėmis, visas socialines garantijas ir papildomą sveikatos draudimą. Pirmuosius tris darbo mėnesius ukrainiečiams prie atlyginimo suteikiamos 100 eurų vertės dovanų kortelės, o po šešių mėnesių bus išmokėta dar 200 eurų dovanų kortelėmis. Vaikų turintiems darbuotojams skiriamas ir papildomas mokinio krepšelio priedas.

<...> „Visos moterys mokosi lietuvių kalbos, pagrindinius žodžius jau sako lietuviškai. Tačiau jų pačių ir pirkėjų patogumui esame joms

pagaminę vardines korteles su Ukrainos vėliava ir užrašu, kad jos šiuo metu mokosi kalbos. Moterys labai darbščios, drąsiai įsiliejo į komandą, imasi iniciatyvos ir kruopščiai atlieka kasdienes užduotis“, – „Iki“ Vilniaus regiono vadovė Janiną Kadonienę citavo portalas.

Ukrainiečius įdarbindami darbo rankų trūkumą pasiruošę sumažinti ir Lietuvos ūkininkai, pas kuriuos, kaip jie patys sako, ir mokant gerus pinigus, ir dar maitinant lietuvių prisikviesti labai sunku. Tiesa, kaip per „Žinių radiją“ sakė viena migracijos specialistė, važiuoti į kaimą didelio noro ukrainiečiai nerodo.

Premjerė Ingrida Šimonytė žurnalistams sakė, kad viešojoje erdvėje daugėja žinučių apie „nedėkingus ukrainiečius“, kurie iš lietuvių atima darbo vietas ir vietas vaikų darželiuose. „I. Šimonytė pastebėjo, kad tokių žinučių tik daugėja. „Propagandos bus, todėl turime būti atsargūs. <...> Tokių žinučių daugėja viešojoje erdvėje, prie to prisideda ir propagandos malūnas, kurio tikslas ir yra kompromituoti ukrainiečių kovą už savo nepriklausomybę, todėl reikia labai atsargiai į tokias žinias žiūrėti“, – sakė ministrė pirmininkė.“ (lrytas.lt)

Kilus trečiojo pasaulinio karo grėsmei (kai kas sako, kad jis jau prasidėjęs) pastebimai vieningesni, geresni ir pakantesni kitiems, net ir valdžiai, tapo Lietuvos žmonės. Apie tai straipsnyje „Už ką lietuviai taip myli ukrainiečius?“ rašė portalas delfi.lt. „Karas pakeitė Lietuvą iš esmės. Net ir daugiau kaip po mėnesio nuo jo pradžios kiekvienas bandymas iš naujo kelti senas pasaulėžiūrinių rietenų šmėklas sulaukia ne tiek palaikymo ir pritarimo, kiek piktų žvilgsnių, tarsi jo iniciatorius būtų neišjungęs

telefono skambučio garso bažnyčioje arba nusiperdęs per kūrinių pauzę kamerinės muzikos koncerte.

<...> Tas jausmas, kad ukrainiečiai kaunasi ir aukojasi ne tik už save, bet už visą laisvąjį pasaulį, tik jiems pirmiems teko patirti visą prisikėlusios blogio imperijos įtūžį, skatina mus jausti jei ne kaltę, tai bent jau skolą.

<...> Karas kažkada pasibaigs ir dauguma ukrainiečių pabėgėlių išskubės namo atstatinėti savo sugriautą šalį, ieškoti žuvusių artimųjų kapų. Moterys su vaikais, radusios saugų prieglobstį mūsų krašte, apsikabins su tėvynės laisvę apgynusiais savo vyrais. Jos visada prisimins jaukią miškų ir ežerų valstybę, kuri priglaudė, pamaitino, aprengė ir sušildė. Žmones, kurie jomis rūpinosi, įsileido į savo namus, aukojo viską, ką tik galėjo.

Todėl šiandien nulenkęs žilą galvą paprašysiu jūsų visų: neleiskime, kad šitas bendrumo jausmas išgaruotų karui užsitęsęs arba pasibaigus kažkokiomis neaiškiomis paliaubomis. Juk kartą atradę geresnę savo asmenybės pusę visai nebūtinai turime leisti jai vėl užmigti. Išlikite tokie nuostabūs ne tik ukrainiečių prisiminimuose“, – dėstė autorius Romas Sadauskas-Kvietkevičius.

Pasak dienraščio „Lietuvos rytas“, Rusijai užpuolus Ukrainą ir netylant kalboms apie galimą platesnę karą Lietuvos gyventojai tapo mažiau kritiškai ir mūsų šalies valdantiesiems politikams, ir valstybės institucijoms. Tai parodė kovo viduryje atlikta Visuomenės nuomonės ir rinkos tyrimų centro „Vilmorus“ apklausa. „Per mėnesį gana ryškiai – nuo 59,9 iki 64,8 proc. – ūgtelėjo pasitikėjimas kariuomene. Šiuo metu ja nepasitiki tik kas dešimtas šalies gyventojas. Į populiarumo aukštumas buvo pakylėtas ir krašto apsaugos

ministras Arvydas Anušauskas.

<...> Išaugo pasitikėjimas ir pagrindinėmis valdžios institucijomis – Prezidentūra, Vyriausybė, Seimu. Matyt, apklausos dalyviai išvelgė ir daugiau politikų racionalesnių veiksmų, ir didesnę sutarimą dėl svarbiausių šaliai reikalų.

Žmonės taip pat kur kas geriau nei anksčiau įvertino „Sodrą“, sveikatos apsaugą. Pastarosios srities vertinimui įtakos tikriausiai turėjo ir slūgsnanti pandemija.

Palankiau nei anksčiau taip pat įvertintos Seimo pirmininkė Viktorija Čmilytė-Nielsen, vidaus reikalų ministrė Agnė Bilotaitė. Netgi užsienio reikalų ministras Gabrielius Landsbergis pakilo per kelias pakopas iš reitingų dugno“, – rašė dienraštis.

Šalia Ukrainos įvykių šįkart nemažai politologų, politikų ir žiniasklaidos dėmesio teko buvusiam Seimo nariui, dabar vieno iš parlamentarų padėjėjui, Lietuvos lenkų rinkimų akcijos-Krikščioniškų šeimų sąjungos (LLRA-KŠS) nariui Zbigneviui Jedinskiui, feisbuke pasvarsčiusiam, jog Lenkija turėtų palikti Europos Sąjungą ir NATO bei megzti ryšius su Rusija. „Lenkija turi kuo skubiau palikti NATO ir ES ir sukurti sąjungą su Rusija. Tai bus stipriausia slavų šalių sąjunga, paremta krikščioniškomis ir šeimos vertybėmis, kuri bus naudinga Lenkijos piliečiams, o ne kažkam iš kitos vandenyno pusės“, – rašė LLRA-KŠS sąrašą 2020 m. Seimo rinkimuose vedęs Z. Jedinskis.

Tai sukėlė tikrą audrą viešojoje erdvėje ir Seime. Parlamente kilo aštri diskusija. Liberalų sąjūdžio frakcijos seniūnas Eugenijus Gentvilas paprašė tai pakomentuoti LLRA-KŠS. Atsakydama partijos atstovė Rita Tamašunienė tvirtino, jog partija savo užsienio politikoje vadovaujasi principu, jog Lietuva yra visateisė Europos Sąjungos ir NATO narė, o Lenkija – viena strateginių partnerių regione. Beje, kalbėdamas LRT E. Gentvilas sakė, kad jei apie

ši skandalingą pareiškimą artimiausiu metu nepasisakys partijos lyderis Valdemaras Tomaševskis, jis siūlysiąs sutarti, kad LLRA-KŠS negali pasirašinėti nacionalinių susitarimų užsienio politikos ir nacionalinio saugumo bei gynybos srityse.

Tuo metu naujienų agentūra ELTA perteikė Seimo nario Česlavo Olševskio, kurio padėjėjas yra Z. Jedinskis, nuomonę apie pastarojo mintis. Č. Olševskis kolegos pasamprotavimą įvertino tiesiog kaip asmeninę nuomonę. „Pažymiu, kad Seimo nario patarėjo pareigybė ir jo funkcijos neapima tarptautinės politikos tematikos. Todėl jo komentarą diskusijoje feisbuke neįmanoma vertinti kitaip nei asmeninę nuomonę.“

LLRA-KŠS vadovas V. Tomaševskis, anot agentūros ELTA, viena vertus, pabrėžė, kad LLRA-KŠS nepitaria Z. Jedinskio viešai skelbtoms mintims, esą tokie vieno iš partijos lyderių pasisakymai yra labai neetiški. Kita vertus, pasak LLRA-KŠS pirmininko, tai yra asmeninė Z. Jedinskio nuomonė. Be kita ko, jis „yra nuo vaikystės kitoks, nei yra kiti. Jis visada ėjo prieš srovę. O dabar padarė tai, ko neturėjo daryti“. Po kelių dienų feisbuke V. Tomaševskis parašė, kad Z. Jedinskis stabdo narystę partijoje. „Lietuvos lenkų rinkimų akcija-Krikščioniškų šeimų sąjunga vienareikšmiškai pasisako už Lietuvos euroatlantinę kryptį. Partija atsiriboja nuo Zbignevo Jedinskio asmeninio komentaro, parašyto feisbuke“, – teigė partijos vadovas.

Nors partija atsiribojo nuo Z. Jedinskio, tačiau Mykolo Romerio universiteto lektorės, politologės Rimos Urbonaitės nuomone, tai tik uodegos sukimas ir, kaip ji sakė „Lietuvos ryto“ televizijoje, tolerancija tokiems pasisakymams jau tapo žalinga. Ji kritikos negailėjo ir kitoms partijoms, kurios nieko nedarė, kad LLRA-KŠS už tokį elgesį atsakytų. „Man atrodo, kad yra dar blogiau pačios LLRA-KŠS pozicija, kurią

mes stebime jau ne pirmus metus, kad jų net tie atsiribojimai yra tokie suniveluoti, kad iš tikrųjų nėra atsiribojimai. Galiausiai mes matome Jedinskį, kuris 2020 metais veda visą partijos sąrašą <...>

Aš šito niekaip nesuprantu, man apskritai atrodo, kad partija jį remia, nes remia savo veiksmais, o tie tokie „dėl varnelės“ pasakymai, kad mūsų nuomonės skiriasi, yra tik uodegos sukimas“, – vertino politologė.

„Labai nemažai šios (lenkų – red. past.) tautybės žmonių yra nelinkę balsuoti už šią partiją. Pati partija gana stipriai orientuojasi labiau į savivaldos klausimus, kad ten savo rinkėją išlaikytų visais įmanomais būdais. <...> Kol kas jie stiprūs keliose savivaldybėse, 2020 metų Seimo rinkimai nebuvo labai sėkmingi, bet, aš manau, taip yra dėl to, kad tiesiog daliai Lietuvoje esančių lenkų tautybės žmonių tokia pozicija yra visiškai nepriimtina ir jie nėra akli“, – sakė politologė.

Tiesa, politologai profesorius Šarūnas Liekis ir Alvydas Medalinskas, kalbėdami „Žinių radijo“ laidoje „Įvykiai ir komentarai“, laikėsi nuomonės, kad Z. Jedinskio „nuodėmė“ neverta tokio didelio politologų, politikų ir žiniasklaidos dėmesio. Anot Š. Liekio, Z. Jedinskis nėra joks politikas, tik Seimo nario padėjėjas, kuris parašė savo nuomonę. Ir vien dėl to, kad jis yra rusakalbis ar lenkas, daryti didžiulius apibendrinimus „visiškai netoleruotina ir nepriimtina“. Juk gyvename pliuralistinėje valstybėje. A. Medalinskas, palyginti su tuo, kas darosi Ukrainoje, diskusiją dėl Z. Jedinskio pavadino įdomia. Anot Medalinsko, „daug mažiau reakcijos buvo, kai jis pareiškė, kad Kijevas turi būti bombarduojamas dėl to, kad Ukrainos nacionalistai naikina rusus Donbase“. Z. Jedinskio „lupimas“ Ukrainos įvykių fone, politologo nuomone – galimybė kai kam pasirinkti politinių taškų.